

MED HÄLSINGE REGEMENTE
I NORGE ÅR 1718

Bearbetning ¹⁾ av Hälsinge regementes orderbok 8/10 - 28/11 1718

JONAS NORRBY
STOCKHOLM 1980

¹⁾ Överförd till elektronisk form av Ulf Holmberg 2001-03-01. Följande tillägg har gjorts, Hälsinge regementes logotype är införd på sida 1 och karta över fälttåget är tillagd som sida 2

Med Hälsinge regemente i Norge år 1718

Armfelts fälttåg i Tröndelagen hösten 1718 har alltid fängslat fantasin och lockat till många beskrivningar, inte minst på grund av tragiken i fälttågets slutfas, dödsmarschen i snöstorm över gränsfjällen. Katastrofen medförde att det skriftliga materialet från själva fälttåget är tämligen sparsamt. Mirakulöst nog hemfördes Hälsinge regementes orderbok för tiden 8 oktober - 28 november i helt oskadat skick.

Den fylligaste beskrivningen av det norska fälttåget har åstadkommit av Torsten Boberg och Erik Majström i boken "*Tre tusen man kvar på fjället*", utgiven 1944. Författarna har noggrant inventera tillgängligt källmaterial, vilket tillsammans med författarnas mångåriga rekognosceringar och fältundersökningar samt deras starka inlevelse resulterat i en beundransvärd bok.

Bland Boberg-Majströms källor intar Hälsinge regementes orderbok en framträdande plats och författarna citerar ofta långa stycken ur den. Orderboken synes mig emellertid ha ett eget värde, som motiverar en fyllig presentation av det unika materialet. Krigsfolkets vardag och vedermödor infogade i det krigshistoriska skeendet erbjuder mycket av allmänt intresse och genom de många individuella notiserna är orderboken också av stort personhistoriskt intresse.

I det följande har jag försökt ge en systematiserad och något förenklad och förkortad (upprepningar undvikas mestadels) framställning av orderboken. Viss anpassning till nutida språkbruk och stavning har skett.

Som en inledning till orderbokens innehåll skall jag först helt kort redogöra för ramen kring fälttåget och den inledande fasen fram till den 8 oktober. Framställningen följer i stort sett Boberg-Majströms bok.

Den 18 augusti bröt förtrupperna upp och den 20 augusti hade samtliga förband avtågat från Duved. Armén bestod. av följande förband:

			<u>Chef</u>
Åbo och Björneborgs reg. till häst	750	man	Generalmajor Yxkull
Nylands och Tavastehus kavallerireg.	740	"	Generallöjtnant de la Barre
Karelska Kavallerireg.	610	"	Överstelöjtnant Jung
Jämtlands kavallerikompani	170	"	Ryttmästare Rickman
Åbo läns infanteriregemente	470	"	Överstelöjtnant O.E.Taube
Björneborgs "	255	"	Överstelöjtnant Bildsteir
Tavastehus "	640	"	Överste Maidell
Nylands "	400	"	Överstelöjtnant H. R.Taube
Viborgs "	110	"	Major Faber
Savolax "	490	"	Överste Stiernschantz
Österbottens "	910	"	Överstelöjtnant von Esser
Finska värvade bataljonen	140	"	Major Wright
Peter Longströms frikompani	70	"	Kapten Longström
Hälsinge regemente	1.525	"	Överste von Nummers
Hälsinge bataljon	650	"	Överstelöjtnant Skogh
Jämtlands regemente	1.285	"	Generalmajor R.H. Horn
Artilleri och fortifikation	53	"	
Arméstab	70	"	
Skjutsbönder	730	"	
	S:a ca	10 070	man

De finska trupperna utgjorde 5.585 man och de svenska 3.630. Antalet hästar uppgick till 6.800, varav sannolikt inemot 3.000 klövje hästar, som övervakades av skjutsbönderna.

General Armfelt var 52 år gammal. Han hade tidigare varit befälhavare för trupperna i Finland och hade tillvunnit sig Karl XII:s synnerliga bevågenhet. I armestaben ingick regementscheferna de la Barre "*direktör av förrättningen*", Yxkull "*direktör av marschen*" och Horn "*direktör av ordningen*".

I övrigt ingick i armestaben bl.a. följande:

Generalmajor Zöge - krigsrättspresident

Generalmajor Fitinghoff - direktör av kommissariatet (han var emellertid sjuk och hans syssla sköttes av andra)

Överstelöjtnant Glansberg - generalkvartermästare

överste von Gertten - generaladjutant av armén

Överstelöjtnant Marcks von Württemberg – generaladjutant av flygeln

Major von Brandenburg "

Major Knorring "

Major Humble "

Major Apollof - generaladjutantsvolontär

Major Freitag "

Kapten Stockman "

Överstelöjtnant Cronstedt - chef för fortifikationen

Löjtnant Tigerstedt - generalvagnmästare

Överauditör D. Frisenheim

Krigsfiskal Brohm

Överkrigskommissarie Werling

Fältprost Falck

Krigskommissarie och fältbokhållare Iggström

Fältkommissarie Ritz

Fältbödel Poponen

Avgörande betydelse för arméns utrustning och underhåll hade krigsrådet J.H. Frisenheim, som under fälttåget var stationerad i Duved, samt landshövdingen i Västernorrlands län ²⁾ Hugo Hamilton i Gävle.

²⁾ Västernorrlands län omfattade då Gästrikland, Hälsingland, Härjedalen, Jämtland, Medelpad och Ångermanland.

Flertalet av ovannämnda personer möter i orderboken. Där förekommer också många individer i Hälsinge regemente. En förteckning över regementets officerare och en del av underofficerarna återfinnes i bilaga 1. ./.

Vägen från Duved upp till norska gränsen - 45 km - hade gjorts ofarbar av det myckna regnandet och måste iståndsättas med faskiner och kavelbroar. De båda haubitsarna fick dock lämnas kvar. Endast de fyra lätta fältstyckena kunde medföras som artilleri.

Den 26 augusti överskreds gränsen. Eftersom fienden anlagt försvarsställningar längs vägen mot Sul och Stene skans, valde Armfelt att gå fram i den obanade fjällterrängen. Det bjöd på enorma ansträngningar, men Armfelt lyckades i sitt uppsåt och kunde på kvällen den 31 augusti ta Stene skans med överraskning. General Budde med en styrka på 2.000 man utrymde skansen och retirerade.

Efter att ha lämnat kvar åtskilliga sjuka och en besättning av 500 man under överstelöjtnant Bildsten, gick armén vidare mot Skånäs skans längst in i Trondheimsfjorden. Dit nådde Armfelt den 3 september på kvällen och kunde utan strid inta skansen, där avsevärda förråd fanns upplagda. Även 4 lätta fältstycken föll i svenskarnas händer. I Skånäs kvarlämnades en besättning av ca 100 man under major Fabers befäl.

Framryckningen fortsatte den 5 september genom den gamla marknadsplatsen Levanger, för dagen utrymd av ortsbefolkningen, och vidare utmed Trondheimsfjorden. Den 7 september rastade armén inför uppgiften att komma förbi det svåra passet vid Langsten, "*alla slemma vägars sammandrag*" enligt Armfelt i brev till kungen. Även detta lyckades, men det tog tre dagar innan armén med tross och allt förflyttat sig genom det ej fullt en halvmil långa passet ned till Skatvolds kyrka, där man slog läger den 10 september. Man stod nu ungefär tre mil från Trondheim.

Men nu började provianten tryta och Armfelt skrev till Frisenheim den 11 september om skyndsamt proviantförstärkning. Han väntade i sex dagar på en proviantföra. Därmed vände också krigslyckan. Framgångens psykologiska bärkraft tynade bort. Provianten dröjde och var vid framkomsten knappast större än vad trupperna förbrukat under väntetiden. Vädret försämrades, det började regna och älvarna svällde. Fältsjukan började härja, inte minst i Hälsinge regemente. Fienden hann sansa sig och Budde kunde

konsolidera försvarsställningarna i Trondheim. Den 17 september bröt armen upp och tågade söderut till Stjørdalsälven, där ny förläggning intogs vid färjstället nära älvens utlopp i Trondheimsfjorden. Regnet fortsatte att falla. Den oskurna säden slogs ned mot marken. Folket började svälta på allvar. Andan bland trupperna försämrades och deserteringar förekom allt vanligare.

Så här skriver en av dem som var med, mönsterskrivaren Per Andersson i Norrbyn, Alsen: "*Vid avmarschen från Jämtland till Norge gavs oss succariebröd, gryn och kött till proviant, en tämligen nått portion för starkt och härdad folk, som inte räckte längre, än tills vi kom in i Norge. Sedan blev allt värre och värre och till slut ingenting, så att vi flera gånger icke hade mat på 3 à 4 dygn, eftersom ock krigsdisciplin så strängt behandlades, att om någon tagit ett höns eller kyckling att släcka sin hunger med, skulle han vart hängd. Att få något för penningar var lika omöjligt, emedan norska invånarna höll sig undan, tillika med den egendom de kunnat medtaga.*"

Äntligen, den 20 september, ankom från Duved en mindre proviantkolonn, som haft svårt att komma fram på de dåliga vägarna över fjällen. Sändningen var dock helt otillräcklig. Armfelt bedömde att provianteringssituationen var ohållbar och beslöt, mot kungens order, att dra sig tillbaka till Levangertrakten för proviantering. Marcks von Würtemberg sändes via Duved snabbaste vägen ned till Strömstad för att rapportera om det inträffade för kungen.

Efter gudstjänsten den 21 september började trupperna återtåget norrut. Langsten passerades den 22 och 23 september. En postering om 200 man under major Palmstruck blev den 23 september vid Langsten angripen från sjösidan av tre danska galärer, som gav eld med skrotstycken. På svensk sida blev ingen träffad. "*De våra bemötte fienden så med musköterna att de med blodiga huvuden måste i hast packa sig sin kos*" heter det i en samtida berättelse.

Efter rastdagar i Åsen 23-27 september och i Skogn ett par dagar senare, gick den svultna hären i mera varaktigt kvarter nära Levanger den 30 september. Trakten var här förhållandevis bördig och utsikterna att proviantera borde vara avsevärt större. Här satte nu armen igång med tröskning och malning. Slaktboskap uppköptes. Vården av de sjuka ägnades stor omsorg.

Den 2 oktober var 411 man sjuka vid Hälsinge regemente och 1.295 vid hela armén.

Förhållandet mellan vissa högre befälspersoner inom armén hade försämrats. Osämja rådde bl.a.. mellan generalmajorerna Horn och Yxkull, som båda ansåg sig ha de största meriterna i tjänsten. Den olust och söndring som rådde i officerskretsarna smittade också av sig på manskapet. Allt fler soldater deserterade. Vid Hälsinge regemente utbröt myteri, som dock snabbt slogs ned.

Så var läget i Armfelts armé när orderboken för Hälsinge regemente börjar den 8 oktober.

UR HÄLSINGE REGEMENTES ORDERBOK

Onsdag den 8 oktober

Hälsinge regemente har sitt kvarter i Svengården söder om Levanger. Proviantering är det stora problemet för armén och inte minst för Hälsinge regemente, som har särskilt stort antal sjuka och därmed färre som kan bidra till skaffning och uppbyggnad av förråd.

Generalen anbefaller alla regementen att inkomma med styrkebesked "*såväl på över- som underofficerare samt hela Staben, Korpraler och Gemena samt Trossdrängar*", att avlämnas till Överkrigskommissarien. Härigenom får högkvarteret en överblick av proviantläget.

Generalitetsordern för dagen anbefaller också alla regementen "*att hålla sitt Gevär färdigt och att de i övrigt äro allerte*".

För regementschefen är det ett problem att förhindra rymningar. Trots att dödsstraff hotar, har flera rymningar ägt rum. I dagens regementsorder föreskrives "*att manskapet ingalunda tillåtes att förkrypa sig uti lador, stall och annorstädes*". Förutom att inbjuda till rymning försämras på detta sätt beredskapen. Istället skall manskapet anvisas rum i lador och stall, där de kunde ligga korpralsvis tillhoppa "*uti piké färdiga och allerte att taga emot fienden*".

Underofficerarna skall "*som oftast uti natten visitera dem och uppmuntra dem*". För att hålla hög beredskap skall musköthölstret tagas av och gott krut slås i fängspannan, vilket det åligger kompanichefen att visitera alla aftnar efter korum. Om dagen tillåtes manskapet att klä av sig och få någon vila och ro samt att betjäna sig av den varma stuga som kompaniet är tilldelat.

Men vakterna måste hela tiden vara vaksamma. De visiteras av Kapten för pikén strax före dagningen och av Löjtnanten två timmar efter tapto. God akt hålles även på arrestanterna. De yttre vaktposterna ropar an så snart någon nalkas och släpper ingen närmare livet än 8 steg, låter honom stå tills vaktkorpralen kommer ut och avkräver honom lösen.

Det har förekommit att manskapet blivit skickat i onödiga ärenden och därigenom varit uttröttade när deras krafter erfordras i "*Hans Maj:ts höga tjänst*". Med anledning härav erinras att ingen, vem han än är, understår sig att skicka någon soldat i ärende utom kvarteret utan att det anmälts till översten själv. I annat fall väntar förhör och krigsrätt.

Om aftonen rider Fänrik Sundberg med brev från Översten till Högkvarteret. Fänrik Sundberg har suttit i arrest men släpptes ut idag efter Generalkrigsrättens dom.

Sju soldater sättes i arrest för att de utan lov gått utom kvarteren, enligt egen "*utsago i tanke att köpa sig mat*".

Torsdag den 9 oktober

I daggryningen utgår en Furir och en Furirskytt från varje kompani till Kommissarien för att väga upp det kött som tilldelas de olika kompanierna. Vid vart kompani utdelas därefter proviant för 6 dagar. I stället för bröd utdelas till var karl 7 stop säd och dessutom 3 marker kött och 1/2 mark salt. Varje kompani avhämtar på aftonen 2 handkvarnar hos kommissarien. Det ankommer på kompanicheferna att låta flitigt mala korpralsvis så att även de sjuka och trossdrängarna får sitt mjöl

När det slås till korum infinner sig alla, som inte är kommenderade, under tillsyn av officerarna. Manskapet är "*väl snyggade på Paradén, hattarna väl uppsatta och till alla delar propra*".

På morgonen inlämnas en specifikation från alla kompanier med namn och nummer på alla som blivit straffade, sedan regementet kom till Norge den 1 september, med notering om vad han gjort och vad straff han lidit, när han arresterades och när han avstraffades.

Styrkebesked inlämnas under dagen av varje kompani på alla Överofficärer, Underofficerare, Pipare, Trumslagare, Korpraler, Gemena och Trossdrängar. Regementet vidarebefordrar beskeden till Överkrigskommissarien

Enligt dagens generalitetsorder ankommer det på majorerna att dagligen vid Parollen ge styrkebesked och dagsrapporter

Regementschefen återkommer med föreskrifter om vakthållningen och beredskap. Revelj slås i dagningen och Kaptenen för piketen visiterar då allt sitt manskap under gevär. Kompanicheferna uppställer samtidigt sina resp. kompanier under gevär och visiterar. När allt befunnits riktigt, tillåtes manskapet rycka in, dock att gevären korpralsvis sättes tillhopa, så att man utan dröjsmål kan komma under gevär.

Enligt dagens regementsorder skall munderingen efter de döda noga upptecknas. Skor och strumpor skall ges åt manskap som är sko- och strumplösa. *"Övriga rester av munderingen ges åt de naknaste Trossdrängarna"*

"All flit måste användas utan någon minuts försummelse att hudarna (efter slaktad boskap) bli barkade vid kompanierna." Det ankommer på kompanicheferna att hos bönderna anskaffa tråd, som kan tjäna som becktråd vid försulning av manskapets skor.

Vid de sjuka kommenderas Kapten Grubb, Löjtnant Forstadius och Fänrik Knorring med behöriga underofficerare och sjukvårdare samt 12 man till vakt. Officerarna ser till att badstugorna eldas så att de sjuka får bada. Även manskapet i övrigt måste få tvätta sig i varmt vatten uti stora kar.

Fredag den 10 oktober

Tidigt på morgonen reser Regementskvartermästaren till Skånäs skans för att efter anmälan hos Överkrigskommisarien hämta proviant. I kommanderingen ingår Furir Kongsman samt två furirskyttar och 8 Trossdrängar, "*de bästa och manbaraste som finns*". Erforderliga säckar har anskaffats av resp. kompanier. Till transporten togs de 40 hästar som igår avsändes till Skånäs med tälten och dessutom 10 hästar. Med kommanderingen skickas proviant till de 5 man som är kommenderade vid artilleriet.

Samtidigt utgår Fänrik Sundberg till Skånäs för att hos överkrigskommisarien uthämta "*brännvin för de sjuka och tobak för alla*". Han har med sig en Korpral, 2 Gemena och 3 Trossdrängar samt 5 hästar.

Kapten Skantz kallas till översten och beger sig sedan till högkvarteret för att hämta ordena. Han får dessutom i uppdrag att begära Generalens tillstånd att lägga beslag på några kvarnstenar vid Levanger.

I högkvarteret sammanträder Kongl. Generalkrigsrätten för att döma 57 man vid Hälsinge regemente, som är anklagade för myteri. Överste Nummers, Kaptenerna Svebell och Boursell, Löjtnanterna Fock och Schefner samt Fänrikarna Staël och Depken är kallade till förhör. Domen lyder på hängning av upphovsmannen. Av övriga dömes efter lottkastning 5 man till 9 gatlopp vardera och 5 man till 6 par spön vardera. Avstraffning sker samma dag. Enligt kommandering verk ställes executionen av Kaptenerna Lagerblad, Beselin, Boursell och Svebell, Löjtnanterna och Fänrikarna Swarzhof, Schefner, Oxell, Carlsten, Fock, Depken, Staël, Varg, 16 underofficerare och 300 Gemena.

Enligt muntlig order, av Översten återgår Kapten Svebell till Livkompaniet, eftersom Kapten Grubb nu är frisk.

Manskapet är strängt sysselsatt med att torka och mala den utdelade säden, även natten måste tas till hjälp. Det gäller att få fram mjöl, innan de griper sig an med att koka köttet som utdelats. Saltet delas ut under kvällen. I regementsordern upprepas att de sjuka måste komma i badstugan och de friska uti kar "*att således få orenligheten av dem*". Kapten Grubb får överinseendet över hushållet och badningen. Fänrik Knorring ansvarar för att de sjuka kommer under tak.

Enligt generalitetsorder föreskriver Översten hur rapporteringen inom regimentet skall ske ifråga om hälsoläget, kommenderingar, förseelser, straff, proviant etc.

Om bestraffningar

I karolinska förbundets årsbok 1967 finns en artikel av Erik Grahl om "*Militära dödsdomar åren 1714-1715*", varur följande beskrivning hämtats.

Dödsstraff

Den karolinska krigslagstiftningen stadgade dödsstraff för ett stort antal brottstyper. Benådning av dödsdömda förekom emellertid och dödsstraffet kunde även leutereras, dvs ersättas med lindrigare straff. Tillämpningen varierade givetvis beroende på situationen. Vid Armfelts återtåg i Finland år 1714 inträffade 22 rymningar. Av dessa synes 12 ha lett till utdömda straff, varav i tre fall avrättning. Sexuella brott bestraffades strängt; dubbelt hor, tvegifte och tidelag synes ha föranlett dödsstraff.

Gatlopp

I svenska krigsmakten innebar ett gatlopp, att delinkventen löpte en gång mellan 300 man, uppställda på två mot varandra vända led. Avstraffningen skedde med spön. Gatloppsstraffet utfördes av meniga kamrater och ansågs mindre vanhedrande än spöstraffet, som utfördes enskilt av profoss eller annat befäl. Nio gatlopp genom 300 man var maximalt svenskt kroppsstraff. Normalt dömdes udda antal gatlopp. Hänsyn till delinkventens hälsotillstånd skulle tagas före straffets utförande.

Vid den svenska krigsmakten utvecklades i fredstid viss praxis: rymning första gången medförde sålunda fem, andra gången sju och tredje gången nio gatlopp; försummelse på post tre gatlopp; stölder från kamrat första resan fem och andra resan sju gatlopp; subordination ("*mot kommando*") fem gatlopp. Omständigheter i varje särskilt fall blev avgörande för straffmätningen.

Lottkastning

När brott begåtts av flera soldater samtidigt, t.ex. myteri, förekom ofta att straffet ådömdes endast ett fåtal med lottens hjälp. Uttrycket "*1/10 efter lotten*" innebar att en per tio skulle straffas efter lottning, vanligen genom tärningskast på trumma.

Ex. rörande två rymmare: "*de föres bägge till rätteplatsen och kastas på trumman, den som får minsta ögonen hänges upp och den andre löper 9 gatlopp*"

Lördag den 11 oktober

Vid Österbottens regemente hängs en soldat som försökt rymma. Enligt Generalens order kungöres exekutionen vid alla regementen, så man kan hålla "*förbön till Gud för syndarens själ samt taga sig tillvara för förbrytelser*".

Följande grenadjärer, som igår dömdes för myteri, avlägger ånyo sin trohetsed:

Livkomp.	No 54, 60, 70, 77, 93, 96, 125, 134, 74	= 9
Överstelöjt:s komp.	59, 63, 81, 95, 100, 117, 133	= 7
Majorens komp.	129, 137	= 2
Ovansjö komp.	49, 56, 51, 69, 82, 92, 106, 128, 137	= 9
Alfta komp.	55, 57, 81, 96, 104, 112, 116, 120, 125, 127	= 10
Järvsö komp.	52, 64, 81, 98, 111, 124, 141	= 7
Arbrå komp.	64, 86, 88, 96, 108, 130	= 6
Delsbo komp.	60, 87, 89, 6, 100, 131	= 6
		<u>S:a 56</u>

Förhöret med Soldat Räf fortsätter i närvaro av adjutanten vid Nylands regemente. Vid krigsrätten presiderar Överstelöjtnanten, Kaptenerna Lagerblad och Boursell, Löjtnanterna Oxell och Swartzhof samt Fänrikarna Depken och Staël.

Vid var Bataljon bygges hyddor, som piketen kan ligga i. Det övriga manskapet indelas korprals vis i vissa rum som förut sagts. Fänrik Sundberg övertager sjukveckan efter Fänrik Knorring.

Korn för 4 dagar delas ut på kompanierna. Eftersom det fattas säckar, delas det ut på ladulogarna. Det slaktade köttet utdelas likaledes för 4 dagar, 2 1/2 marker per man. Härmed har manskapet proviant till och med den 15 oktober. Resten av saltet som finns i magasinet delas också ut till manskapet, likaså tobaken och därvid är det särskilt viktigt att delningen blir riktig och rättvis.

Livbataljonen (första bataljonen) flyttar sitt kvarter 1/4 mil från Sveagården till Tängia.

Rapporteras att en soldat vid Alfta kompani avlägsnat sig från den kommandering, som Kapten Steinke haft med sig för att tröska.

Söndag 12 oktober

För rymningsförsök arresteras No 96 vid Ovansjö komp., No 17 vid Järvsö komp. samt No 48 Anders Kiempman och Trossdrängen Lars Raskopp vid Delsbo komp. No 48 Kiempman har avgivit falsk rapport.

Livbataljonen återvänder till sitt förra kvarter i Sveagården. Orsaken är att man fått in uppgifter om att fienden står vid Skiördalen, en mil från kvartieren. Översten bedömer det därför olämpligt att bataljonerna ligger långt ifrån varandra "*så de i hastighet intet kunna den ena den andra sekundera*". Av samma skäl inställes planerad förflyttning av andra bataljonen. På grund av marschen de gjort, befrias Livbataljonen från vakttjänst idag. Andra bataljonen håller vakt med en underofficer och 12 man, en post för fanorna och en för arrestanterna.

Överstelöjtnanten och Kapten Schragge inspekterar före gudstjänsten de sjuka, som ligger i den by, där Kapten Grubb är. Där lär vara en hel hop som kan tagas till tjänst. I så fall kan de lämpligen tagas till att hålla vakt om de sjuka.

Gudstjänsten hålles kl. 10, då hela regementet församlas på den vanliga platsen. Efter gudstjänsten fortsättes med badning och tvättning.

Samtliga Generalspersoner och överstar samlas i högkvarteret, dock lämnas Överste Rebinder hemma vid arméns högra flygel för att hålla beredskap mot överraskande anfall: Av samma skäl dragas regementerna samman till gudstjänsten.

Manskapet hålles till malning och ingen karl kommenderas till någon tjänst, förrän han har mjöl i sin ränsel. Kommissarierna delar ut mjöl till Officerarna till Överstelöjtnanten och Kapten Schragge så mycket som dem behagar, de andra Officerarna 4 om en tunna.

Manskapet förbjödes att vräka i sig rått kött, havre eller korn (sannolikt bi-drog förtäring av rå mat till det dåliga hälsoläget). Den som bryter mot förbudet straffas med 6 par spön.

Kaptenerna Astner och Phallen sänder spannmål till magasinerna och skickar därvid med en "*bondearrestant*" för vidare befordran till Överste Rebinder. Kapten Dellwich rapporterar att 7 man av 110 man, som varit ute för att tröska och indriva proviant under Löjtnant Widbergs kommando, blivit bortsnappade av fienden tillsammans med 2 trosshästar. De bortsnappade är No 132 från Majorens kompani, No 15, 18 och 123 från Järvsö kompani och No 69, 91 och 141 från Arbrå kompani. Med anledning härav utfärdar Generalen order om ökad försiktighet och bättre vakthållning för utskickade tröskare och särskilt för dem som mala i vattenkvarnarna.

När någon blir sjuk, får han inte skickas ensam till sjukkvarteret utan skall åtföljas av en Underofficer och specificeras med nummer och namn. Fänriken som har uppsikt över de sjuka rapporterar varje dag hur många han har av varje kompani och man ser då av kompanirapporten om fänriken och kompanierna kommer, överens. Kompanicheferna låter dagligen, genom Fänriken eller en Underofficer, visitera sjukhuset och lämnar rapport därom. Alla kompanier ger in en specifikation på alla sjuka till Regementsfältskären varje lördag. Fänriken vid sjuklägret gör med ledning härav en sammanställning för hela regementet, som ges till Överstelöjtnanten.

Om något torkat korn ej hinner malas med de små kvarnarna, skall det skickas till Levanger med trosshästarna under ledning av en underofficer, som efter malning levererar mjölet till Kommissarien. I den mån trosshästarna ej räcker till, tages bondhästar till låns. Allt detta måste fortgå utan en minuts försummelse. Vägen till Levanger går utmed stranden förbi Generalmajor Horns kvarter. Den kommenderade underofficeren skall vid passagen anmäla sig hos Överste Maidell eller hos "*Högvälborne Hr General Armfelt själver*".

"Kommissarien förfärdigar sina räkningar angående provianten, som skall levereras in till Kommissariatet, jämväl Hrr Officerares och Underofficerares likvidation för det andra kvartalet."

Berörda officerare betalar 15 daler kopparmynt per man för den skada, som deras hästar gjorde i Brastad.

Måndag den 13 oktober

Enligt Generalitetsorder låter regementena uttaga pengar till resp. regementskommissariat hos Överkrigskommissarie Verling, som ger vidare underrättelse om hur sådana penningar användes.

Till krigsförhör uttagna är Kapten Schantz, Löjtnanterna Carlsten och Fock samt Fänrikarna Knorring och Depken. Förhöret gäller alla delinkventer som är i arrest vid regementet och påbörjas i gryningen på det att krigsrätten kan gå för sig redan idag. Kapten Steinke, som uttager ordena för idag, anmäler sig hos Generalmajor Zöge och berättar att det är åtskilliga saker som kommer att upptagas vid Generalkrigsrätten och begär att krigsrätten kunde gå för sig redan samma dag, eftersom regementet är mycket försvagat.

Auditören informeras noga om den delinkvent från Delsbo kompani, som velat rymma med trossdrängen och om vem som hade kommandot när han kom bort eller avvek, samt av vilken orsak detta ej anmälts av Officerarna.

Av de enligt gårdagens regementsorder anbefallda 300 man utgår endast 200 under ledning av överstelöjtnant Starenflyct samt med Kaptenerna Lagerblad och Phallen, Löjtnanterna Swinhufvud och Swartzhof, Fänrik Staël, 8 underofficerare samt 3 trumslagare. Syftet är att indriva proviant.

På Generalens order blir en profoss ("*för sin ålderdom och bräcklighet*") och 35 Trossdrängar ("*de misteligaste och mest klädeslösa*") hemsända till Sverige och sina rotar. Av Trossdrängarna är 2 från Livkomp., 8 från Överstelöjtnantens komp., 10 från Majorens komp., 6 från Arbrå komp. Och 9 från Delsbo komp.

Sedan igår har följande blivit sjuka: Översten, Kommissarien, 1 Kapten, 3 Löjtnanter, 10 Underofficerare, 3 Trumslagare samt 28 Korpraler och

Gemena. 12 Trossdrängar har blivit friska. Sammanlagt är nu 388 man sjuka. ³⁾

Fem man är kommenderade vid artilleriet (gäller hela den tid som orderboken omfattar). Furir Borg med en man från Livkompaniet och en man från Majorens kompani är till Levanger för att mala och har 16 hästar med sig

I arrest sitter 11 Soldater och 1 Trossdräng. Regementsväbeln går till Nyländska Kavalleriregementet för att få rätt på de ryttare, som fasttagit Soldaten från Delsbo kompani och Trossdrängen från Järvsö kompani vid deras rymningsförsök,

Vakterna avlöses alla mornar efter korum, då Löjtnanten eller Fänriken är tillstädes och hyfsar manskapet, tillhåller dem att tvätta sig, se till att deras strumpor och halsdukar är väl bundna och att geväret är i gott skick

På aftonen skickas Sergeant Hurtig till Fänrik Sturm och Föraren Limnell till Överstelöjtnanten för att delge dem order att med sina kommenderingar återgå till regementet, som i morgon enligt generalitetsorder bryter upp och marscherar mot Levanger.

Tisdag den 14 oktober

Regementet bryter upp från Svengården och marscherar 1 mil till Helge by i Levangers socken. Revelj slås som vanligt i gryningen. Skjuts- och trosshästar avdelas för transport av de sjuka, som förs av Fänrik Sundberg till länsmansgården, där de avvaktar regementets ankomst. Betäckning ordnas för de sjuka, som sändes något i förväg för att inte hindra marschen. Översten och kommissarien har tillfrisknat.

Av det mjöl som nu utdelas till manskapet ser kompanicheferna till att de portioner, som hör till Överstelöjtnantens kommendering, blir medförda. Om brist på hästar omöjliggör detta, kvarlämnas en Underofficer som delar ut mjölet när Överstelöjtnanten kommer dit med sitt manskap.

³⁾ Daglig redovisning (i gryningen) av de sjuka sker fortsättningsvis på order av Generalen. Här har dessa rutinmässiga rapporter sammanställts i särskild bilaga för att inte tynga den löpande texten. Likaså utlämnas i det följande alla rutinmässiga uppgifter om. kommenderingar o.d.

Kvarnstenarna. måste ovillkorligen tagas med. Bagaget marscherar framför regementet, likaså boskapen som följer de sjuka från länsmansgården.

Soldaten No 53 Fors, som ingår i Löjtnant Widbergs kommendering, har gjort sig sjuk och blivit efter. När han inställer sig vid regementet, blir han avstraffad med 2 par spön. Tre trossdrängar, en från vardera Livkomp., Arbrå komp. och Delsbo komp., har avvikit. En trossdräng vid Överstelöjtnantens komp. har blivit död, likaså 4 trosshästar, 2 vid Livkomp. och 2 vid Arbrå komp.

Om generalsordern om uppbrott "*utan sorl och oordning*" blir uppfylld är väl ovisst, men slutligen kommer regementet iväg med Kapten Grubb, Löjtnant Forstadius och 4 Underofficerare "*bakefter regementet att hålla ihop marschen*".

Under vägen mot Levanger passeras högkvarteret, där regementet får order att i morgon fortsätta marschen till anvisade kvarter i Verdalen.

Efter framkomsten till Helge återvänder Fänrik Sutthof till Svengården för att avhämta den kvarlämnade säden. Han tar med sig alla tross- och skjutshästar som finns vid regementet och hämtar även med sig det korn och mjöl, som Fänrik Sturm har vid kvarnen. När han kommer tillbaka ordnas med transport sjövägen till Skånäs skans, där kornet och mjölet insättes mot kvittens. Hästarna återgår till sin uppgift att fortskaffa de sjuka, brödet och kvarnstenarna.

Kapten Grubb kommenderas att tills vidare bli kvar med de sjuka i Hegle, likaså Fänrik Sundberg, men eftersom "*intet Sundberg är här blir Knorringen där vid*". Regementsfältskären blir också kvar hos de sjuka med ett par fältkistor. Fältskärsgeällen följer regementet med det andra paret fältkistor.

Den Underofficerare som varit med de sjuka idag avstraffas med "*2 timmar på pålen*" för sitt försumliga marscherande, "*så att han lämnade de sjuka 1/4 ifrån sig förströdde*".

De Underofficerare som ej avhämtat kompaniets gevär från arrestantvakten ställs inför krigsrätt. Likaså Föraren Limnell, som lämnat 5 ränselar ifrån sig utan att notera vem han levererat dem till.

På aftonen hålles krigsrätt, varvid Översten presiderar tillsammans med Kaptenerna Svebell och Boursell, Löjtnanterna Carlsten och Schefner samt Fänrikarna Knorring och Depken. Den soldat och den trossdräng, som hade rymt, blev av regementskrigsrätt, dömda från livet. Likaså de övriga 3 soldater som har varit ifrån kvarteren

Till regementet inkommer under dagen regementskvartermästaren och Fänrik Sutthof, som varit kommenderad med tälten till Skånäs.

Onsdagen 15 oktober

Tre soldater har blivit döda, likaså 5 trosshästar. En av de döda soldaterna är No 132 vid Majorens komp.

Den gamle profossen och de 35 trossdrängarna har återvänt till regementet och sina kompanier.

Löjtnant Carlsten kommenderas till Överstelöjtnant Glansberg vid högkvarteret för att mottaga "*polletterna på regementet*" och för att fråga var man kunde få kvarter över natten, om inte regementet hinner fram till Verdalen i afton.

Regementet har fått proviant, i stället för bröd 1 1/2 mk ⁴⁾ mjöl om dagen ifrån den 15 t.o.m. den 18 oktober. Dessutom har regementet förråd av bröd och spannmål för 5 dagar

Regementet marscherar 1 mil ifrån Hegle till Berg i Halls socken. Löjtnant Leman är bakefter regementet för att hålla ihop marscen.

Översten är uppenbarligen missnöjd med ordningen och utfärdar följande föreskrifter för morgondagen. En timme efter revelj skall alla kompanier vara församlade vid landsvägen, där korum skall hållas. När korum slås vid Överstens kvarter skall alla kompanier samt arrestanterna och arrestantvakten liksom boskapsvakten infinna sig i rätt tid med sina tillhörigheter. I den mån något manskap, gevär eller mundering efterlämnas, gäller hädanefter ingen invändning eller ursäkt utan resp. chef är ansvarig. Kompani-

⁴⁾ Mark (förkortat mk) = 0,425 kg.

cheferna bör hålla noga uppsikt på sina underhavande och jämväl själva vara närvarande på paraden, på det han så mycket bättre kan hålla var och en till sin tjänst samt låta avstraffa de tröga och försumliga i Kongl. Maj:ts tjänst, *"emedan kompaniet är chefen anförtrott"*. Kompanicheferna *"ser noga till att manskapet lagar om sig och skaffar dem så mycket möjligt är varma hus och håller dem till snygghet och att de tvättar sig"*.

Manskapet måste försöka mala något mjöl i afton. På varje kompani slaktas ett nöt och köttet fördelas på manskapet. Rapport om slaktvikten inlämnas. Där så är möjligt uppköpes ytterligare slaktboskap.

Den ena Trossdrängen från Livkomp. Som igår apporterades som förrymd har i afton inställt sig och är sjuk.

Torsdag den 16 oktober

Regementet marscherar från Berg till Bollgården i Vucku socken. Löjtnant Forstadius är kommenderad bakefter regementet för att hålla ihop marschen.

Vid Livkomp. är en musköt för No 109 och en skena bortstulen för No 99. Vid Majorens komp. Är en kappa bortkommen för No. 5

Fredag den 17 oktober

De anvisade kvarteren förberedes. Kapten Dellwich med hjälp av en Underofficer och en furirskytt från varje kompani gör fördelningen för kompanierna. Livkomp. och Staben förlägges i Bredäng och de andra 7 kompanierna på södra sidan av älven. Kl. 10 på förmiddagen får kompanierna rycka in i sina nya kvarter *"Det förbjudes vid hårt straff att ingen får taga någon säd ur kvarteren eller föda sina hästar därmed."*

Kompanicheferna börjar under eftermiddagen att tröska, var och en i sina kvarter och upprättar magasin vid varje kompani samt ser till att det blir malet. Vid tröskningen måste alltid bonden vara med när det mätes. Kommissarien kungör varje morgon, hur många tunnor som blir uttröskat och inlagda i magasinerna. Inget ges ut ifrån magasinerna utan specialorder och Kommissarien måste vara tillstädes, så att han kan *"likvidera och betala bonden med bra penningar"*.

Kompanicheferna gör i sina resp. kvarter en förteckning på all den boskap som finns hos deras bönder, får och getter ej undantagna. Hästarna antecknas särskilt. Det hålles "*uppsikt på att intet bönderna försätter dem*".

Till kvarnen kommenderas Löjtnant Oxell och Sergeant Cempe med 4 man från varje kompani. Kapten Boursell, Fänrik v. Benten, 3 Underofficerare och 60 Gemena kommenderas till betäckning vid kvarnen. Till att möta bagaget kommenderas Löjtnant med 2 Underofficerare. (Bagaget samt de sjuka har blivit efter under marschen.)

En trosshäst har blivit död vid Majorens komp.

Det mjöl och korn som lämnades i de förra kvarteren är efterskickat men har ännu ej till regementet ankommit. "*Man vet icke om det lyckeligen kan hit komma, men väntas ändock stundeligen och är därvid till betäckning lämnat 1 Kapten, 1 Löjtnant, 1 Fänrik och 60 Gemena.*" Partiet räcker till ungefär 6 dagars bröd.

Den kommendering som utgick under överstelöjtnant Starenflyct är inkommen.

Den till idag beordrade exekutionen uppskjutes (uppenbarligen till den 21 oktober).

Dagens generalitetsorder innebär uppbrott och marsch för regementena i morgon. (Något nytt uppbrott för Hälsinge regemente sker dock inte, varför ordern torde avse en omgruppering till nya kvarter för övriga regementen.)

Lördag den 18 oktober

Allt det som kompanierna hinner tröska och torka, skickas till kvarnarna. Torkningen sker i bakugnar och badstugor. Den torkade säden skickas till kvarnen med bondhästar och under eskort. Mjölet föres till Överstens kvarter, där det alla proviantdagar blir utdelat. Allt arbete påskyndas så mycket som möjligt.

Kapten Phallen, som igår avsändes till högkvarteret för att uttaga ordena för idag, ställde också på uppdrag vissa frågor till Generalen och återkom med svar enligt följande:

10. Som överstelöjtnant Glansberg tilldelat Regementet de kvarter som var avsedda för Viborgska Kavalleriet ⁵⁾, som är 11 små gårdar, så anhålles att regementet må bliva tilldelat flera gårdar, emedan regementet inte kan föda sig i dessa byar i några dagar.

Varpå Generalen svarat:

Vad kvarteren angår, så måste översten låta sig nöja därmed så länge. Generalen får i morgon tala med Överstelöjtnant Glansberg, då han därom skall få order.

20. Förfrågas om regementet får taga i besittning de kvarnar som är belägna 1/4 mil från kvarteren och sätta vakt där så att de ej sönderslås.

Härpå svarades:

Översten får låta mala så mycket på kvarnarna som honom behagar.

30. Om man kunde få tröska i de byar, som är närmast intill kvarteren.

Härpå svarades:

Får inte tröska annorstädes än i de byar som är närmast intill kvarteren.

40. Ävenledes att få skicka kring och söka slakt för regementet, emedan det som finns i kvarteren inte alls förslår.

Uppå detta blev lika svar lämnat som på 30.

3 Soldater och 1 Trossdräng har blivit döda, likaså en trosshäst och en skjutshäst. De tre soldaterna var No 141 Wikman vid Överstelöjtnantens komp. samt No 4 Feltman och No 41 Hånsport vid Arbrå komp. Trossdrängen var No 4 Jöns Svarvare vid Majorens kompani.

Trossdrängen No 1 Erik Olsson Staf vid Alfta komp., som kom bort på fjäl-
len den 30 augusti har återkommit och är sjuk.

För stöld avstraffas Ho 58 Per Starr vid Överstelöjtnantens komp.

Fänrik Sutthof skickas tillbaka till Kapten Astner med 36 trosshästar och lika många trossdrängar.

⁵⁾ Viborgska kavalleriet var mycket mindre än Hälsinge regemente, vid uppbrottet från Duved 610 man jämfört med 1525 man.

Söndag den 19 oktober

Gudstjänst hålles kl. 9 vid Överstelöjtnantens kvarter:

Efter gudstjänsten slaktas all boskap som finns vid regementet och köttet utdelas till kompanierna. Tre man från varje kompani hjälper till. (Sannolikt fick slaktningen ej den omfattning som anges ovan, baserat på regementsorder 18/10.)

Kompanicheferna uppmanas ha noga uppsikt över sina sjuka och laga att de kan få korn att mälta och brygga. Proviant utdelas, för de sjuka 3 mk mjöl för 2 dagar och för de friska 1 kanna ⁶⁾ korn för 2 dagar (att malas i natt). Också slakten delas ut, 1 mk kött per man. De 7 kompanierna. på andra sidan älven hämtar sin proviant vid staben (transporten över älven måste vara besvärlig).

Trosshästarna måste ses efter noga., vilket är desto mer angeläget, eftersom regementets välfärd beror av att den nödvändiga provianten kan transporteras, när nöden tränger på. Därför skall de inte användas nu, utan bondhästarna tages till provianttransporterna till och från kvarnen.

Löjtnant Forstadius skall låta förfärdiga en brygga över älven. Härtill kommanderas 1 Underofficer och 40 man.

Två soldater har blivit döda, No 145 Olof Lindberg vid Livkomp. och No 65 Daniel Hagel vid Arbrå komp. Fem trosshästar och en skjutshäst har också blivit döda.

Vid Livkompaniet har stabstrossdrängarna No 1 Per Olsson och No 4 Anders Jonsson rymt. En trossdräng vid samma kompani, som varit sjuk och inlagd på Stene skans, har blivit frisk och återvänt till kompaniet.

En hel del materiel har förkommit, 3 ,sadlar, 5 betsel, 1 bantler, 2 rotekittlar, 1 roteyxa och 1 hacka.

⁶⁾ En kanna = 2.6 liter.

Måndag den 20 oktober

Generalen påminner om att de regementen, som är inkvarterade nära under fjällen (och det gällde Hälsinge regemente) måste "*förhugga sig och på det yttersta, när fienden intränger, göra kraftigt motstånd, likaledes när de är utkommenderade att ingen då underskattar fiendens styrka*". Generalen påminner också om att alla sjuka och kommenderade i Skånäs och Stene skansar måste förses med proviant av resp. regementen, vidare att man måste vara sparsam med furage.

Överstelöjtnanten tar ansvaret för att flottbryggorna blir färdiga samt "*vidjelenkar*" över älven. Han lägger dessutom beslag på den båt, som Fänrik Sturm har vetskap om och som är "*högnödig*" för kommunikationen över älven.

En soldat vid Arbrå komp. tages i arrest för stöld.

Tisdag den 21 oktober

Proviantfrågan är ett ständigt bekymmer. Regementskvartermästaren och Kommissarien är kallade till Översten, sedan de på morgonen "*i första lysning*" lämnat ut provianten till manskapet. Till de sjuka utdelas mjöl för 2 dagar, om det finns tillräckligt, varom icke måste man låta mala för de sjuka. De friska ges korn för 2 dagar.

De sjuka ses efter väl. Fältskärsgesällen kallas över till arméstaben för att hjälpa till. Kapten Grubb skaffar tillsammans alla de sjuka som han lämnat efter sig under vägen.

I dagens generalitetsorder anmärkes att Hälsinge regemente av sitt upplagda magasinsförråd i Skånäs tagit ut 1 tunna ⁷⁾ 30 kannor korn och 6 tunnor 22 kannor havre. (Generalen vill tydligen framhålla att regementet måste förbättra sin proviantsituation. Nu tär man på förråden i stället för att bygga upp dem.)

I dagens regementsorder anbefalles varje kompani att idag skicka 4 tunnor korn till kvarnen. Kompanierna åläggs också att idag komma in med

⁷⁾ En tunna = 56 kannor = 145,6 l (se nedan den 26/11)

specifikation på den boskap, som finns i deras kvarter. Livkompaniet avhämtar sin proviant från kommissarien på andra sidan älven.

Till exekution är beordrade Kaptenerna Phallen, Steinke; Schantz och Dellwisch, Löjtnanterna Leman, Carlsten, Forstadius och Hestskou, Fänrikarna Knorring, Staël, Depken, Sturm samt 16 Underofficerare, 6 Trumslagare och 300 Gemena. Enligt Generalkrigsrättens dom den 16 oktober hängs soldaten Anders Kiempman från Delsbo komp. (desertering). Trossdrängen Lars Raskopp från Järvsö komp. (desertering) avstraffas med 9 gånger gatlopp igenom 300 man. Även soldaterna Per Järn, Lars Norström, Per Sundström och Henrik Roos från Ovansjö komp. (marodering) avstraffas med vardera 9 gånger gatlopp igenom 300 man. (De fick även stå kyrkoplikt, se nedan söndagen den 26 oktober.) Soldaten Albrekt Reef från Alfta (undanhållning, bortkastat sitt gevär) avstraffas enligt Kongl. General krigsrättens dom samma datum med 7 gatlopp igenom 300 man. Soldaterna Lars Boström, Olof Mört och Jonas Östman från Ovansjö komp. (gått utom kvartret) avstraffas enligt Generalkrigsrättens dom samma datum med 5 par spön vardera. Samma dag avstraffas även soldaten No 42 Sven Bock från Arbrå komp., som bestulit sin kamrat, med 5 par spön enligt Överstens order.

General Armfelt utger en särskild order enligt nedanstående avskrift:

"Efterföljande regementen beordras låtas avfölja till Major Palmstruck⁸⁾ specificerade manskap, försedda med 3 dagars kost, nämligen

	Kapten	Löjt/ Fänr.	Und. off.	Korpr. o. Gemena
<i>Hälsinge regemente</i>	2	4	8	100
<i>Österbottens infanteri</i>	1	2	4	50
<i>Hälsinge bataljon</i>	1	2	4	50

Börandes samma manskap prompt efter uppvisandet av detta marschera dit, som ovanbemälte Major säger. Och där granadiärerna icke är tillfyllest gives i stället gott manskap.

Verdalsören den 21 oktober 1718

C. Armfelt"

⁸⁾ På grund av osämjan med regementschefen entledigades Palmstruck från sin tjänst den 9 november på kungens order den 16 oktober. I fortsättningen tjänstgjorde han som generaladjutant. Den här aktuella kommanderingen var sannolikt ett föregripande av omorganisationen.

Till denna kommendering uttages Kaptenerna Lagerblad och Beselin, Löjtnanterna Forstadius och Leman, Fänrik Depken, 8 Underofficerare, 2 Trumslagare och 100 man Gemena.

Soldat No 144 Mickel Jonsson i Florheed har blivit död, likaså 2 trosshästar.

En trossdräng från Majorens komp. (av dem som blivit hemsända) har oanmald följt Major Palmstrucks dräng till Sverige.

Soldaten No 66 Per Lydig vid Alfta komp. har förlorat och fördärvat sin musköt, bajonett och bantlersväska. I övrigt har följande persedlar kommit bort: 1 blå kappa vid Livkomp. och 1 värja för No 117 vid Arbrå komp

Onsdag den 22 oktober

Generalen tillhåller strängeligen officerarna att hålla noga uppsikt på tröskandet, så att intet korn lämnas uti axen. Hömagasin för trosshästarna upprättas i Stene. Alla regementen bör hålla sina ordonanser till häst uti högkvarteret hos Generalen.

Regementsordern föreskriver översyn av geväret, att den gamla laddningen tas ur och "*friskt laddat igen samt fänkrut på pannan och flintstenen i gott behåll*". Det påminnes om att de kompanier som ligger farligast till ("*under fjällen*") skall med något "*retranchiementera sig*", så att fienden inte kan överrumpla dem. Kompanierna skall bygga pikethyddor, där det inte redan blivit gjort, och även bygga hyddor för det manskap, som inte får rum i husen. Hästarna släppes ut om dagen, när det är vackert väder.

Soldaten No 106 Nils Jonsson Giedda från Alfta komp. har blivit död. Vid Arbrå komp. har soldat No 100 förlorat sin blå halsduk och No 106 sina handskar. Den gamle profossen och 25 trossdrängar (den 14/10 35 st) blev återigen avskickade till Sverige, försedda med pass utfärdade av Generalen.

Torsdag den 23 oktober

Generalen beordrar medikamenten för de sjuka från Hälsinge regemente, som skall inläggas på Stene skans. "*Pulv: ante febrilis pedoralis, Licutuarum dies cord: Pungans ernsel: devensio.*"

Förhör hålles med soldaten i Överstelöjtnantens komp. som har velat stjäla sin kamrats skor.

Vid varje kompani uttages boskap för slakt. Boskapen slaktas av vart kompani för sig på ett ställe. Kapten Phallen ger närmare anvisningar hur det skall ske.

För att förbättra proviantläget göres en kraftansträngning och flera kommanderingar organiseras. Till tröskning utgår dels Kapten Schantz, Fänrik Sutthof, 4 Underofficerare och 100 Gemena (13 man från de fyra första komp. och 12 man från de övriga), dels Löjtnant Carlsten, 1 Underofficer och 42 Gemena (6 man från Överstelöjtnantens komp., 6 från Majorens, 6 från Ovansjö, 6 från Alfta, 7 från Arbrå och 6 från Delsbo). Dessutom utgår tjänstgörande kompanichefen vid varje kompani med 2 Underofficerare och 16 man till tröskning, 3 man till torkning och 12 man att föra säden till och från kvarnarna, sammanlagt $8 \times 31 = 248$ Gemena. Varje kompani skall tröska, torka och mala var för sig.

Till Stene skans för att stanna där i garnison utgår Kapten Phallen, Löjtnant Kanick, Fänrik Knorring, 4 Underofficerare och 112 Korpraler och Gemena (14 man från varje kompani). De som varit kommenderade med Major Palmstruck inkommer till regementet.

Två soldater som varit sjuka och efterlämnade i Stene skans har blivit döda (No 38 Anders Holm och No 111 Per Järpe, båda vid Arbrå komp.) Även vid regementet har två soldater blivit döda (No 5 Anders Asp vid Majorens komp. och No 38 Jonas Åberg vid Ovansjö komp.), likaså två trossdrängar (den ene No 2 Kristian Svan vid Majorens komp.).

En trossdräng vid Överstelöjtnantens komp. som varit borta utan lov har återvänt till kompaniet. Han har varit sjuk och legat i en bondgård.

Fredag den 24 oktober

Generalen uppmanar kavalleriregementena att förse ryttarhästarna med "*behörig beslag, och måste järnet därtill tagas var det finnes*". Regimenten bör taga sig väl i akt för fientligt anfall, i synnerhet de som ligger närmast fjällen.

Två soldater har blivit döda (No 67 Nils Krogare vid Alfta komp. och No 7 Anders Bålsman vid Arbrå komp.), likaså en av de trossdrängar, som skulle gå hem till Sverige.

Lördag den 25 oktober

Generalen föreskriver att alla skidor skall inlevereras i närmaste skans. Generalen befäller vidare att "*med tröskande, malande och bakande måste genom natt och dag skyndas*". Generalen är noga med att armén skulle göra rätt för sig. "*Allt vad av bönderna för regementen tages, måste av den kommanderande regementsofficerares och kommissarien kvitteras.*"

I regementsorder ges anvisningar om förberedelser för överförande av de sjuka till Stene skans.

Två soldater har blivit döda (No 63 Johan Bäckman och No 137 Lars Fyr, båda vid Majorens komp.). En trosshäst har blivit död.

Söndag den 26 oktober

Gudstjänst hålles. Soldaterna vid Ovansjö kompani, som den 21 oktober avstraffades med 9 gånger gatlopp igenom 300 man för marodering (Per Järn, Lars Horström, Per Sundström ⁹⁾) och Henrik Roos) står kyrkoplikt efter Generalkrigsrättens dom. Så även Fänrik Sundberg efter dom.

I generalsorder upprepas förbudet att utom kommendering använda ryttare, soldater, trossdrängar och hästar. Krigsfiskalen Brohm har fått befallning att övervaka förbudet. Oberidna ryttare göres beridna i den mån tillgång på hästar tillåter. Sjuka hästar lämnas i fästningen att skötas av oberidna ryttare. All ammunition visiteras, geväret hålles flinkt och färdigt samt med goda flintstenar försedda, därjämte skarpslipas värjor, bajonetter

⁹⁾ Den 21 oktober står Per Sundberg

och pikar. Fördärvade och orkeslösa hästar måste vid behov ersättas med officerarnas egna hästar. De regementen som kan avstå sina kommissarier, skall på begäran av Krigsrådet Frisenheim sändas till Duved för att där mottaga den proviant, som med första slädföre kommer att hitsändas. De överstar, som har sina kommissarier i Sverige ("*på andra sidan Duved*"), skall beordra dem att ofördröjligen infinna sig hos Krigsrådet Frisenheim. Kommissarierna samlas vid Stene skans senast i morgon för att under konvoj avgå till Duved. Eftersom regementskommissarierna enligt Kongl. Maj:ts förordning ständigt skall vara vid regementena, ändrades ordern till att avse "*en beskedlig underofficer eller mönsterskrivare*". Uppgift om vilka som utses infordras så att de kan förses med resepass. Alla regementen skall med yttersta flit skynda på med malning och bakning för att i morgon kunna vara marschfärdiga, särskilt Åbo och Nyländska Kavalleriet som kommer att bryta upp först.

Enligt regementsorder är de sjuka församlade vid Arbrå kompani "*i första lysning*" och förses i natt med två dagars kost.

Fänrik Sturm låter laga det andra paret kvarnstenar "*utan ringaste försummelse*". Fänrik Depken inkommer med rapport hur mycket brödet väger som han låtit baka, och hur mycket mjöl han tagit därtill.

Vid Överstelöjtnantens kompani har 2 Trossdrängar rymt (de återfinns nästa dag och är sjuka). Vid Livkompaniet har musköten kommit bort för No 109. Vid Majorens kompani har ett par gula strumpor blivit i bortstulna för No 63, vilka Löjtnant Leman skall betala enligt Överstens order. Vid Delsbo kompani har en trosshäst blivit död.

Måndag den 27 oktober

De sjuka vid regementet skickas under ledning av Kapten Svebell till Stenskans:

Livkomp.		2 under-off.		54 gemena	14 trossdr.
Överstelöjt. komp.		4 under-off.	1 trumslagare	37 gemena	7 trossdr.
Majorens komp.	2 sub-alternier	1 under-off.		52 gemena	2 trossdr.
Ovansjö komp.			1 trumslagare	35 gemena	13 trossdr.
Alfta komp.		1 under-off.	1 trumslagare	53 gemena	4 trossdr.
Järvsö komp.		2 under-off.	2 trumslagare	54 gemena	4 trossdr.
Arbrå komp.	2 sub-alternier		1 trumslagare	53 gemena	1 trossdr.
Delsbo komp.		2 under-off.		58 gemena	2 trossdr.
S:a	4 sub-alternier	12 under-off.	6 trumslagare	396 gemena	47 trossdr.

därtill 1 volontär och 1 väbel.

Alla dessa blir genomsedda av överstelöjtnant Starenflyct och Kapten Schragge.

Med de sjuka kommenderas Kapten Grubb ¹⁰⁾ och Löjtnant Schefner, Förrarna Tranheim och Hall, Regementsfältskären som tar med sig 2 fältkistor, samt Bataljonsprästen Iseus.

Kapten Andenflyct ¹¹⁾ avlöser Kapten Phallen som chef för garnisonsstyrkan i Stene. Översten anmärker att omistliga soldater i Stene kan avlösas vid detta tillfälle.

¹⁰⁾ Kaptenerna Grubb och Andenflyct var inblandade i den osämja som rådde i regementsledningen. Liksom Major Palmstruck, som var den främste opponenter mot regementschefen, blev de på kungens order den 16 oktober entledigade från sin tjänst. Placeringen i Stene innebar tydligen en lämplig lösning.

¹¹⁾ Se fotnot 10

Musköterna tas ifrån de sjuka i utbyte mot pikar, så att alla friska som kommer att marschera är försedda med musköter och ammunition. De sjukas skor måste också tagas av dem och lämnas till det manskap, som kommer att marschera och är mest trängda. De sjuka kan klara sig med sämre skor i skansen, eftersom översten skrivit till Landshövding Hamilton att rotarna skall förse sina soldater med 2 par skor och 2 par strumpor. Leverans väntas dagligen.

Från varje kompani levereras ett par goda skor till Stabsdrängarna, antingen av de som fås av de sjuka eller av de som kan vara kvar efter de döda. De Trossdrängar, som kommer att marschera med, måste ges av de dödas mundering, såsom kappa, rock, commisol, strumpor och skor.

Manskapet som blir kvar i Stene får 6 dagars proviant. Alla hudar och allt onödigt bagage skickas till Stene. Hudarna märkes. Hö transporteras till regementets magasin. Salt tages med till kommenderingen i Stene skans.

Officerare som förut ej fått ut några ringkragar kan avhämta dem hos Kapten Schragge mot kvittens.

Sedan proviant utdelats till regementet för idag och i morgon, finns i förråd "*succarebröd*" för en dag och 26 tunnor korn. (Det befinnes tydligen helt otillräckligt.) Generalen förordnar att Överste Nummers skall få av Överste Maidell 4 tunnor havre, av Nyländska infanteriet 4 tunnor blandsäd och 4 tunnor havre, av värvda bataljonen 2 tunnor havre, av Överste Stierschantz 5 tunnor havre, av Karelska kavalleriet 2 tunnor havre och 1 tunna korn samt av Åboländska infanteriet 1 tunna.

Generalen beordrar uppbrott för armén, en del av kavalleriet med avantgarde skall vara färdigt för avmarsch i morgon. Övriga förband gör sig marschfärdiga till i övermorgon. Sedan kavalleriet avmarscherat, kan regementena sända spannmål till Levanger för malning.

Det har visat sig vara olikhet med bessmansvikter vid regementena och Generalen föreskriver därför att varje regemente skall skicka in sina bessman i morgon bittida till kommissariatet så att "*en riktig jämning*" må kunna ske. Överste Nummers beordrar i sin tur att alla regementets bessman skall inlevereras i Överstens kvarter till Furir Lille, som sedan vidarebefordrar dem till Krigskommissariatet.

Generalen föreskriver att regementena från kommissariatet skall låta avhämta anvisning på den tobak, som utfaller i Duved.

Soldat No 95 från Arbrå komp., som varit rapporterad sjuk och efterbliven på marschen, har infunnit sig och säger sig ha legat sjuk i en bondgård. Två soldater har blivit döda, No 94 Jöns Nordman vid Ovansjö komp. och Fornbäck vid Alfta komp. Trossdrängen No 2 Johan Frimodig vid Ovansjö komp. har också blivit död. Två trosshästar har dött. En ränsel med innehåll har blivit bortstulen för No 87 vid Alfta komp.

Översten beordrar Fältväbel Hellman att i morgon avgå till Duved för att ta emot proviant ur magasinet där. Till Stene drivs 120 får. Vid regementet slaktas så att manskapet får 2 mk om dagen per man för 4 dagar. Dagrappport och styrkebesked skall vara inne kl. 2 i morgon.

Tisdag den 28 oktober

Dagens generalorder uppskjuter uppbrottet till i morgon bittida för avantgardet. De kvarnstenar, som regementen betjänat sig av, sändes till Stene och Skånäs. De regementen som "kantonera" på vänstra flygeln för sina kvarnar till Stene och de på högra flygeln lastar stenarna i båtar, som avgår till Skånäs. Därvid kan alla sjuka (från högra flygeln) följa med. Generalen upplyser om att "*det blir idag kl. 4 några Tappeter ¹²⁾ för auktionerade. De som där till har lust, kan då inställa sig.*"

I regementsordern ges Kapten Boursell ansvaret för att de sjuka kommer under tak i den närmaste byn vid Stene och att de får god skötsel. Kapten Boursell anmäler sig hos Överstelöjtnant Billsten (som tydligen är kommandant i Stene). Översten avser att själv inspektera de åtgärder som vidtagits. De officerare, som är kommenderade hos de sjuka, ålägges "*vid deras edsplikt, som de är skyldiga till Hans Maj:ts tjänst att ha noga uppsikt och försorg för dem alla, att ingen måtte av vanskötsel omkomma*".

Kompanierna ålägges att förse sina sjuka i Stene med ett par kvarnstenar och anvisas att i stället skaffa sig andra i närliggande byar.

¹²⁾ Tapet = väggbonad, duk eller matta

Översten kallar till sig kompaniernas "*värdfolk*" till kl. 3 på eftermiddagen (sannolikt för att betala ut ersättningar och efterhöra ev. klagomål). Den vadmal som Kapten Grubb tagit av bönderna skall anmälas hos Generalen, likaså om andra officerare fått tag på sådana eller andra kläder. Det behåller sedan till dess det blir lägenhet att göra något därav till Trossdrängar eller Soldater. De hudar som fraktats till Stene skall beredas snarast möjligt.

Till garnisonen i Stene kommenderas Kapten Grubb, Löjtnanterna Forstadius och Svinhufvud, Sergeanterna Ringelberg och Ahlberg, Furirerna Kongman och Borman, Trumslagare Stamberg samt 16 man från varje kompani, dvs sammanlagt 128 Gemena.

Kapten Svebell övertar kommandot vid Ovansjö kompani.

De sjuka och kommenderade i Stene har försetts med proviant för 8 dagar fr.o.m. den 27 oktober, 1 1/2 mk mjöl, 1 stop ¹³⁾ korn eller 1 kanna havre om dagen samt 1 mk färskt kött om dagen.

Till regementet är för idag utdelat 1 kanna havre (i stället för bröd) och 1 mk färskt kött. Sedan finns i förråd vid regementet för det manskap, som kommer att marschera, 6 dagars proviant i form av bröd, mjöl och korn. Härtill kommer 16 tunnor korn ¹⁴⁾ som blivit tröskat vid högkvarteret i gårdarna häromkring och är transporterat till Levangersidan för att malas. Härför är 1 Löjtnant, 2 Underoff. och 40 Gemena kommenderade.

Fem trossdrängar, som "*för deras maktlöshet*" blivit utsedda att sändas till Stene skans bland de sjuka, har tagits om hand av några officerare "*att skötas; födas och konserveras till Hans Kongl. Maj:ts tjänst framdeles*".

Två soldater har blivit döda, No 148 Lars Swedberg vid Alfta komp. och No 40 Per Jerf Gren vid Arbrå komp. Även 3 trosshästar och 2 skjutshästar har dött. För No 70 Per Styfwer vid Livkomp. har muskötan gått sönder på kvarnvägen.

Onsdag den 29 oktober

¹³⁾ Ett stop = 1/2 kanna = 1,3 liter

¹⁴⁾ Ca 2 dagars proviant

Enligt Generalsorder den 27 och 28 oktober skulle avmarschen ske enligt nedanstående.

"Åbolenska" och "Nylenska" kavalleriet bryter upp tidigt och marscherar dit Generallöjtnant De la Barre befäller. Ett avantgarde, bestående av 200 man ur dessa regementen, disponeras av De la Barre och utgår några timmar före med Generalmajor Yxkull. Medföljande Överstelöjtnant Glansberg, ovan nämnda regementens kvartermästare och friryttare.

Närmast efter följer kavalleriets bagage och därefter hela infanteriets bagage och straxt därpå alla övriga infanteriregementen, vilka går över älven "*det bästa de hinna, börandes de sedan alla vara samlade i nejden av den Gamla Tyska Löjtnanten (?) på denna sidan Skånäs*".

Generalsordern den 29 oktober tyder emellertid på att avmarschen förse-
nats:

1o. I morgon bittida straxt efter revelj kommer Armén att bryta upp och marschera och måste manskapet dessförinnan uppropas och efterses att alla tillstädes finnes.

2o. Regementskvartermästare och deras medfölje skall följa med avantgarde och samlas på fältet utanför Högkvarteret så snart revelj slås och avantgarde av Jämtlands kavallerikompani, vilket sig med inffinner på sagda tid och ställe.

3o. Armén marscherar i morgon vänster av.

4o. Vederbörande har städse att draga god försorg i deras underhållande flygel och indelning att allt skickligt och väl tillgår.

5o. Bagage marscherar var till dess flygel, så att allt bagage av vänstra flygeln marscherar i morgon, följer näst Jämtlands regementet, Värvda bataljon och sluter på allt bagage av högra flygelns, marscherar näst bakom Tavastehus. Styckena marscherar i morgon bakom Hälsinge Regementet och framom Nylenska Regementet till fot.

Dagen har Hr Generalmajor Horn, Generaladjutanter Mancke och Brandenburg.

Ordres de Bataille av vänstra flygeln. Björneborgska, Hälsingska, Nylenska, Jämtlenska, Värvda bataljon, Savolaxka, Österbottenska, Hälsinge bataljon, Tavastehus, Åbolenska."

--

Med ledning av ovanstående generalsorder skulle armens slagordning vara följande:

<u>Vänstra flygeln</u>	<u>Högra flygeln</u>
Björneborgs infanterireg.	Åbo och Björneborgs läns reg. till häst
Hälsinge reg.	Nylands och Tavastehus kavallerireg.
Nylands infanterireg.	Karelska kavallerireg.
Jämtlands reg.	Jämtlands kavallerikompl.
Finska värvade bataljonen	Peter Longströms frikomp. (beridet)
Savolax infanterireg.	
Österbottens infanterireg.	
Hälsinge bataljon	
Tavastehus infanterireg.	
Åbo läns infanterireg.	

Viborgs infanteriregemente var vid uppbrottet från Duved bara 110 man och kan efter ofrånkomliga förluster ha uppslukats av något av regementena på vänstra flygeln.

--

Hälsinge regemente bryter upp ifrån ståndkvarteren i Vucku socken och marscherar 1 1/4 mil till Lerdalen. Livkompaniet tar med sig fanorna och går över älven i morgon helt bittida, 3 timmar före gryningen. Fänrik Sturm lagar vägen vid älven med hjälp av 2 man. Till bagaget avdelas 1 Löjtnant, 1 korpral och 2 Gemena från varje kompani. Till att hålla ihop regementet och sluta leden, så att ingen blir efter, kommenderas Löjtnant Hestskou med 2 Underoff. Om någon självsväldigt blir efter, avstraffas han med 6 par spön. Fänrik v. Benten beordras att i kvarteret invänta det manskap som är ute på tröskning och föra dem till regementet.

Under dagen insjuknar 7 Gemena och 12 Trossdrängar och de föres till Stene skans. Två soldater har blivit döda. Två arrestanter, som varit angivna för rymningsförsök, friges efter Generalens muntliga order, den ena alldeles utan straff, den andra efter 6 par spön.

Från Ovansjö kompani erhålles ingen dagrapport (vilket föranleder en skarp påminnelse från översten i morgondagens regementsorder och får sitt efterspel i särskilt förhör den 10 november).

Torsdag den 30 oktober

Enligt Generalordern marscherar Armén bittida med den högra flygeln främst och alla efter deras anvisade ordning. Varje regemente håller sitt bagage för sig. När reveljen slås, samlas avantgardet och Regementskvartermästarna med deras medfölje vid Högkvarteret och marscherar så genast förut och straxt därefter följer armén. De regementen som är försumliga och ej är tillreds, när ordningen är för dem till att marschera, måste bli efterst och de tillreds varande går förbi dem. Varje regemente håller god vakt särskilt hos sig. Manskaper efterses och uppropas flitigt och rapporteras härom till dem som kommenderar flyglarna och indelningarna och de rapporterar i sin tur till Överkommendanten av Armén. Om någon med vett och vilja bränner upp något hus utan order, straffas till livet. Sker det av ovarsamhet eller på grund av att eldarna lämnas osläckta när regementet marscherar bort, så skall Regementet betala skadan.

Hälsinge regemente bryter upp från Lerdalen och marscherar till Äggan i Elvshus socken. Kapten Astner med 3 underoff. och 24 man sluter marschen

Enligt regementsordern skall geväret göras rent under natten. I morgon två timmar före gryningen skickas en underofficerare att hämta 5 tunnor havre, som delas ut på kompanierna. Kapten Lorin som idag "*föresteltes*" (?) vid Arbrå komp. emottager kommando vid Järvsö komp. ¹⁵⁾

15 Gemena insjuknar och sändes till Stene skans.

¹⁵⁾ Utnämndes till kompanichef först 10/11 1718.

37 Gemena har blivit efter på marschen. Till manskapet är utdelat för idag och i morgon 1 1/2 mk mjöl och 2 mk kött om dagen per man. Sedan finns i förråd korn och mjöl för ungefär 4 dagar.

Vid Alfta komp. har soldaterna No 90 Lars Lindman och No 130 Per Hallberg blivit döda. Ovansjö komp. har tagit 4 bondhästar.

Fredag den 31 oktober

Armén bryter upp tidigt. Armén marscherar med högra flygeln främst och därefter alla i anvisad ordning. Varje regemente behåller sitt bagage hos sig. När reveljen slås, samlas avantgardet och regementskvartermästarna i högkvarteret och går före armén.

Hälsinge regemente marscherar 3/4 mil från Äggan till Störänge i Skångna socken. Sedan igår har 4 Gemena insjuknat och sänts tillbaka till Skånäs skans. 28 Gemena har blivit efter sedan avmarschen den 29 oktober (4 vid Livkomp., 2 vid Överstelöjtnantens komp., 8 vid. Majorens komp., 8 vid Ovansjö komp., 3 vid Alfta komp., 1 vid Arbrå komp. och 2 vid Delsbo komp.).

Vid lägret i Störänge uppmanas officerarna att "*taga så sina kompanier i akt, att de inte förkrypa sig, utan att de kunna vara i gevär kl. 1 i morgon bittida*". Kompanierna skall då samlas vid Våråsen med bagaget framför regementet.

Lördag den 1 november

Armén bryter upp kl. 2 på morgonen. Revelj slås vid högkvarteret och sprids med trummornas hjälp från regemente till regemente. Artilleriet marscherar, mellan Savolax regemente och Värvda bataljonen, vilka bägge har att snabbt komma artilleriet till hjälp när det behövs.

Hälsinge regemente marscherar 2 mil från Störänge till Dals Ön i Stjörndals socken. De som blivit efter på marschen är sjuka, varav 7 Gemena skickats tillbaka till Stene medan 13 Gemena är kvar vid regementet. 12 Gemena och 3 Trossdrängar är fortfarande borta. En soldat vid Järvsö kompani har avlägsnat sig under vakttjänst.

Från kvarteren har regementet för provianttransporter tagit med sig 20 hästar, som bönderna. ännu inte avhämtat eller tagit kvittens på.

De som varit kommenderade till tröskning har återvänt. Malning har ägt rum vid lägerställena även under nätterna. Regimentet har nu proviant för ytterligare 7 dagar.

Söndagen den 2 november

Armén står idag stilla "*vill Gud*". Generalsordern anbefaller alla att "*flitigt*" delta i gudstjänsten och därefter "*på det flitigaste*" nyttja dagen till tröskning och bakning.

Vid Hälsinge regemente, som står stilla uti Dals Ön, har 2 trosshästar och 2 skjutshästar blivit döda, 2 skjutshästar har blivit "*opptröttnade*" och efterlämnade. Vid Livkompaniet har 4 muskötstockar blivit avslagna, en hatt och en ränsel bortstulna.

Måndag den 3 november

Regementskvartermästarna med vardera 2 Furirer och 2 à 3 furirkyttar samlas i dagningen vid Tavasteregementets kvarter. För Hälsinge regemente tjänstgör Löjtnant Widberg som Regementskvartermästare. Löjtnant Orell beger sig tidigt på morgonen med 8 man, 7 trosshästar och erforderliga säckar till Österbottens regemente för att hämta spannmål. Till betäckning vid artilleriet utgår 1 Fänrik, 2 Underofficerare och 35 Gemena.

Armen marscherar igen med högra flygeln först. Manskaper är försett med 4 dagars kost i sina ränslar, som de bär på sig. Av varje regemente avdelas 3/4 av manskaper med tillhörande officerare att marschera främst i regementet för att sedan dragas samman till en särskild styrka inom armén. Den återstående 1/4 av manskaper samt trossen och de sjuka formerar en särskild "*Corps*" och marscherar bakom, var vid sitt regemente, tillsammans bildande en eftergrupp under Överstelöjtnant Meisners kommando.

Hälsinge regemente marscherar 1 1/2 mil från Dals Ön till Överstig i Värnäs socken. Så snart man gått i bivack vidtar tröskning, även under natten.

De som tidigare blivit efter på marschen har nu inställt sig. Mönsterskrivare Järnberg vid Alfta komp. och 5 Gemena vid Majorens korp. (No 16, 60, 73, 87 och 89) har tagits i arrest för stöld. För att de blivit efter på marschen avstraffades No 110 vid Överstelöjtnantens komp. samt No 65 och 87 vid Ovansjö komp. Likaså avstraffades Fältväbel Settervall för att han försummat order och Rustmästare Littman för att han ej följt Överstens order.

Tisdag den 4 november

Marschen går vidare. Hälsinge regemente marscherar 1 1/2 mil från Överstig till Hållstad i Hummelviks socken.

Regementskvartermästaren, som varit kommenderad till Levanger för att mala, har inkommit med kommenderingen. Vid övergången av strömmen föll en mjölsäck i vattnet. De 5 Gemena vid Majorens komp., som igår togs i arrest för tjuveri, döms till 6 par spön vardera, men benådas efter muntlig order av Generalen. Mönsterskrivaren avstraffas med 2 timmar på pålen. För stöld avstraffas No 69 vid Alfta kompani med 6 par spön. Vid regementet finns nu 12 Gemena och 1 Trossdräng sjuka. En soldat har blivit efter på marschen och, en trosshäst har blivit "*opptröttad*" och efterlämnad. Under marschen har 2 skyfflar kommit bort, en bajonett har blivit avbruten, en muskötstock sönderslagen och all ammunition för en soldat bortstulen.

Onsdag den 5 november

Armén står stilla "*på det vid Regimentena må allt bringas i gott stånd och skick*". Dagen bör användas "*till hushållet, med malande, tröskande och bakande*".

Man står nu helt nära fiendens armé, varför generalsordern anbefaller skärpt vakthållning, särskilt emot sjöstranden, och omsorgsfull vapenvård.

Vid Hälsinge regemente börjar 4 kompanier att tröska kl. 4 om morgonen (under natten uttröskades 2 tunnor korn), det övriga manskapet "*gnuggar*" korn så att det räcker till en kanna mjöl per man. Geväret rengöres noga både utan- och innantill "*samt låset smörjes innantill att det är kvickt*".

Soldaten No 69 Per Palmlöf vid Överstelöjtnantens kompani, som igår blev efter på marschen, har blivit död. Vid samma kompani har en soldat avvikit utan lov. Vid Järvsö kompani har en Gemen och en Trossdräng blivit efter på marschen. I övrigt har en rotekittel kommit bort vid Majorens kompani och en ränsel vid Delsbo kompani

Torsdag den 6 november

Armén bryter upp kl. 9 gå förmiddagen. Efter marschen förläggs högkvarteret i Teslia. Kvarnstenar har rekognoserats för att fördelas mellan regementena. Fienden rapporteras ha en kommendering ute, med såväl officerare som soldater förklädda i bondekläder.

Hälsinge regemente marscherar 1 1/4 mil från Hållstad till Väre i Ahla socken. Under marschen faller en karl från Järvsö kompani i strömmen, varvid ammunitionen blir våt. I kvarteret tillverkas säckar, vilka tillsammans med befintliga yxor delas ut till kompanierna.

Fredagen den 7 november

Armén står stilla för fortsatt tröskning och matning. Regimentena håller sig vaksamma och väl samlade samt ger noga akt på främmande och misstänkta personer. Förstärkt vakthållning anordnas. Förutom kvartersvakt vid varje regemente uttages en fältvakt, i vilken Hälsinge regemente deltar med ca 70 man.

Från Hälsinge regemente sändes Löjtnant Widberg till Överstelöjtnant Glantzberg vid högkvarteret för att få besked om vilken kvarn som tilldelats regementet och hur mycket den kan mala under dygnet. En furirskytt lämnas kvar vid kvarnen till dess en vakt bestående av Löjtnant Widberg, 1 Underofficer och 24 man kommer tillstädes. Till tröskning utkommenderas Kapten Phallen, Löjtnant Carlsten, 4 Underofficerare och 96 Gemena. Tröskningen fortgår natten igenom med 2 kompanier vid vardera logen. Kompanierna bytes av och det tröskade kornet fördelas rättvist på alla kompanier. Kapten Dellwich och Fänrik Sturm indriver boskap och annat som kan tjäna till regementets underhåll.

Under marschen har 6 Gemena insjuknat och blivit efter. Härtill kommer ytterligare 3 Gemena och 1 Underofficer så att det nu är sammanlagt 31

sjuka vid regementet. Bagaget med tillhörande betäckning har ännu ej inkommit till regementet.

Generalsordern anbefaller högsta marschberedskap. Manskapet skall vara försett med 4 dagars kost. Vidare skall alla yxor "slipas genast väl skarpa och färdiga hållas".

Lördag den 8 november

Armen står stilla, Hälsinge regemente i sitt kvarter i Väre.

Regementskvartermästaren fördelar boskap till slakt och ser till att det blir en rättvis fördelning på kompanierna. Kompanicheferna ser till att tröskning, torkning och malning fortgår utan uppehåll och att varje man är försett med 4 dagars kost i händelse av plötsligt uppbrott. Löjtnant Widberg skickar hem mjöl från kvarnen och kompanicheferna uppmanas skicka dit mera korn för malning. Kompanierna lämnar uppgift på hur många säckar och roteyxor de har, ävenså hur många trosshästar, skjutshästar från Sverige och skjutshästar från Norge.

Kompanicheferna ser till att manskapet kommer under tak. Badstugorna inredes med lavar "*över och under*".

Vapenvården övervakas noga. Geväret förses med goda flintstenar, laddningen tages ut, muskötens rensas och laddas på nytt. Alla pikar som nu finns vid regementet brytes av, spetsar och dubbskor tas till vara. Geväret tages av de, sjuka och ges till pikenerarna. När de sjuka blir friska, får de stanna vid bagaget.

På order av generalen utkommenderas Fänrik Sturm med i 1 Gemen av Majorens kompani, som kan snickarhantverk. De som varit kommenderade till betäckning vid artilleriet och bagaget har inkommit till regementet.

Soldaten No 64 Lars Åberg vid Alfta kompani har blivit död, likaså en trosshäst vid Ovansjö kompani. En trossdräng har avvikit utan lov. En musköt har kommit bort för en sjuk vid Majorens kompani. Vid Arbrå kompani har 2 muskötstockar blivit sönderslagna, 1 bajonettbalja borttappad, 2 ränslar bortstulna och 1 roteyxa förkommen.

Det har visat sig att "*en del av manskapet så obetänkligt och oförnuftigt häva det råa mjölet uti sig utan att kokat*". Översten ålägger kompanicheferna att allvarligt förmana var och en "*att för sådant i akt taga, och den som med sådant befinnes, skall avstraffas med 6 par spön*". Kompanicheferna måste också se till att manskapet kommer till kokning och att de inte heller i övrigt äter det som är rått eller halvkokt.

Söndag den 9 november

Armén står stilla. Gudstjänst hålles flitigt.

På order av generalen tillverkas stormstegar med järnbeslag efter anvisningar av Överstelöjtnant Cronstedt. Vid Hälsinge regemente uttages Fältväbel Isman till att låta smida. Regimentena hålles "*alldeles marschfärdiga med vad befallt är*". Grenadjärernas luntor och granater hålles i beredskap.

Vid Hälsinge regemente insjuknar ytterligare 17 Gemena, så att nu 44 Gemena och 1 Trossdräng är sjuka vid regementet. Två soldater (en från Majorens komp. och en från Alfta komp.), som avlägsnat sig utan lov, har återfunnits och tagits i arrest. En soldat från Järvsö kompani som varit med på Löjtnant Lemans proviantkommendering har ännu ej inkommit. En soldat från Överstelöjtnantens kompani, som varit kommenderad vid provianten med Regementskvartermästaren, har "*förstuckit*" sig i mörkret. Under kommenderingen i Levanger har Regementskvartermästaren sänt en sjuk soldat till Stene skans.

"I åtskilliga Officerares närvaro tillfrågade Överste Nummers Löjtnant Oxell, varför han icke den 29 oktober inkom med sitt kommenderade manskap efter order kl. 2 om morgonen? Och blev av Löjtnanten svarat, att han sådant icke kunde efterkomma i mangel av hästar till manskapet och ... bortförande. I lika måtto blev av översten Kapten Steincke tillfrågad, om icke han emellan Dalsöla och Överstig låtit på en trosshäst föra en maltsäck? Vartill han svarade ja, men har däremot på sin egen häst låtit föra en havresäck, kompaniet tillhörig, det korpralen, som med Delsbo kompani bagagetross kommenderad var, också intygade."

Översten förordnar, att när någon man från ett kompani blir kommenderad till särskild tjänst, måste han omedelbart uttagas och föras till bestämd ort

av en underofficer eller en "*beskedlig*" korpral, som avlevererar karlen till adjutanten eller hans ställföreträdare.

Vid Ovansjö kompani har en värja blivit avbruten.

Måndag den 10 november

På order av generalen tillverkas skyndsamt "*flottprämar*" vid samtliga regementen enligt anvisningar av Överstelöjtnant Cronstedt. Från Hälsinge regemente uttages härför Kapten Astner, Löjtnant Oxell och 3 Underofficerare samt 6 man från varje kompani. För tillverkning av stormstegar har från Hälsinge regemente avdelats 23 man.

Hälsinge regemente står stilla i Väre och Ahla socken. Förhör hålles över det att Ovansjö kompani inte lämnade någon dagrapport den 30 oktober. För att Löjtnant Widberg skall kunna höras, avlöses han från sin kommandering vid kvarnen av Fänrik v. Benten. Kapten Lagerblad, Löjtnant Hestskou och Fänrik Sturm sitter med i förhöret. Förhör hålles även över den soldat vid Majorens kompani, som utan lov avlägsnat sig under marschen.

Från Livkompaniet rapporteras en musköt vara bortkommen. Vid Överstelöjtnantens kompani har en muskötstock blivit avslagen. Två kappor (för No 119 och 140) kom bort den 6 november. Ett par gula strumpor har blivit bortstulna ur döde soldaten Palmlövs ränsel, som Sergeant Kämpe haft i förvaring; Löjtnant Oxell skall svara för strumporna "*och får han söka sin man*". Vid Majorens kompani har en muskötstock blivit sönderslagen på fältvakten och en värja har förkommit. Vid Alfta kompani har en Trossdräng, som varit rapporterad som "*efter bliven utan lov*", kommit igen och blivit avstraffad. Vid Järvsö kompani har den soldat, som i går rapporterades borta från Löjtnant Lemans kommandering, kommit till rätta och är sjuk. Vid Ovansjö kompani har två soldater inkommit, som varit rapporterade som sjuka och "*efter blivna*". De hade varit med i den tröskningskommandering, som utgick från Bredäng i Vucku socken, men när kommanderingen inkom den 29 oktober om aftonen, hade de följt med till älven vid Bredäng, varifrån de utan lov avlägsnat sig. För detta är de nu avstraffade. Underofficeren, som fört kommanderingen tillbaka till regementet, skall också straffas för att han inte haft bättre uppsikt på manskapet.

Vid Delsbo kompani förlorades i går en rotekittel under fältvakten, liksom en bajonett för No 70.

Kapten Phallen, som varit ute på tröskning, kommer in med halva kommanderingen (48 man). Den andra halvan är kvar med Löjtnant Leman.

Tisdag den 11 november

Enligt generalsordern måste de i går anbefallda pråmarna vara alldeles färdiga till i morgon före "*parollstiden*" och rapport därom ingivas. (I Hälsinge regementsorder samma dag ålägges Kapten Astner att "*förskaffa flottpråmarna färdiga innan morgon middag*".) Gevären rengöres väl och förses med goda flintstenar. Granater, luntor och ammunition hålles i gott stånd. Kommenderande officeren ser noga efter "*och att låsen särdeles äro snälla*". Regimentena hålles färdiga att marschera "*vad timma det befallles*".

Hälsinge regemente står stilla i Väre. Tröskning och torkning av blandsäden påskyndas "*vad som igenom natten tröskas, kastas i morgon bittida och rapporteras om kvantiteten*". På order från högkvarteret skall från regementet utgå en fältvakt bestående av 1 Löjtnant (Hestskou), 1 Underofficer och 23 Gemena, försedda med 4 dagars kost.

Från Alfta kompani rapporteras att en pik förkommit på kommanderingen med Kapten Phallen. Vid Järvsö kompani har en trossdräng blivit död. Vid Ovansjö kompani har en trosshäst blivit död. Sedan i går har 2 Kaptener, 1 Underofficer och 7 Gemena blivit sjuka. Totala antalet sjuka vid regementet är därmed 76.

Onsdag den 12 november

Generalitetsorder:

- "1. *I morgon hel bittida uppbryter armén och marscherar höger av. Grenadjärerna drager genast i morgon bittida ut, och sändes hit till högkvarteret där alla regementen går förbi. Så snart revelj slås marscherar alla grenadjärerna först, på dem följer styckena, därefter kommer pråmar och stormstegarna att köras på slädar eller bäras. Sedan tätt härpå följer regementena i deras ordning. Och så efter regementena följer allt bagage och de sjuka sist. Bakom dessa blir ett arriärgarde bestående av 1 Överstelöjtnant, 1 Major och 300 soldater. Samt härvarande rytteri, som nu står i särskilda kvarter, blir främst i marschen, när armen hinner fram till dem.*

Generalens muntliga order, att alla grenadjärer skall efter Kongl. Maj:ts förordning vara fria och lediga för vakt och arbete. Dito delas ut på var man 3 dagars kost samt måste manskapet marschera tyst. Och ingen trumma röres. I morgon bekommer dagen Generalmajor Horn, Generaladjutanter Palmstruck och Freitag.

Muntliga order vid Parollen utgivna:

Att i natt skaffas vid regementena selar och slädar, varuppå de kan föra stora stegarna så att de tills i morgon är alldeles färdiga. Och i morgon kl. 12 infinner sig en Kapten från varje regemente i högkvarteret för att avhämta vidare order."

Regementsorder för Hälsinge regemente:

1. *Officerarna dem behörig försorg att geväret är i gott stånd och inkommer Kompanicheferna med skriftlig rapport till Översten hur geväret befinnes.*
2. *Specifikation på de uttagna grenadjärerna ges i afton till Kapten Beselin med annotering hur många granater varje karl har. Skulle någon grenadjär mot förmodan vara insjuknad, så sättes en braf karl i dennes ställe.*
3. *Selar förfärdigas i natt, vid varje kompani 2 st och göres på samma sätt som vagnselarna med hela putor i stället för selkrokar.*
4. *En Underofficer med 16 man kommenderas i morgon helt bittida att under dagen skära vidjor, och när de kommer hem måste de strax vridas och göras till rep och en del till länkar.*
5. *I afton utdelas 6 mk kött till varje soldat och tillhåller officerarna manskapet att koka köttet åt sig och ger dem mjöl för 3 dagar till förutom morgondagen. Köttet beräknas till 1 mk om dagen ifrån den 13 t.o.m. den 19 och mjölet ifrån den 13 t.o.m. den 16.*
6. *Följande officerare är idag till avancemang försedda med Kongl. Maj:ts nådigaste fullmakter.*

*Kapten Phallen äldste Kapten för Alfta kompani
 Kapten Lagerblad äldste Kapten för Ovansjö kompani
 Kapten Svebell äldste Kapten vid Överstelöjtnantens kompani
 Löjtnant Leman till Kapten vid Majorens kompani
 Löjtnant Lorin till Kapten vid Järvsö kompani
 Löjtnant Wrangell till Kapten vid Livkompaniet
 Fänrik Sturm till Löjtnant för Ovansjö kompani
 Adjutant Jansonius till Löjtnant vid Alfta kompani*

*Fältväbel v. Bente till Löjtnant vid Majorens kompani
Sergeant Hollsten till Regementsadjutant*

vilket kungöres vid kompanierna, emedan för de många kommenderade av manskapet officerarna ej kommit att bli föreställda.

7. *Kapten Steinke uttager ordena i morgon i högkvarteret och Kaptenen har (också) uppsikt över piketen.*

8. *Den häst, som soldat Hiort vid Ovansjö kompani fört med sig ifrån Dals Ön, tages till kompaniets trosshäst och märkes med kompanimärket.*

På vakt i afton Fänrik Depken, 1 Underoff. och 24 Gemena. Löjtnant Widberg utgick till kvarnen med 2 Underoff. och 12 Gemena att låta mala. Kommenderas i morgon kl. 4 1 Kapten, 5 Underoff., 3 Trumslagare och 50 man Gemena och skall manskapet vara försedda med proviant t.o.m. den 16.

9. *Officerarna drar all möjlig försorg att manskapet igenom natten kommer att baka utav det mjöl som blir dem tilldelat. Där det skulle vara omöjligt att baka bröd därav, så tillhålls bussarna att göra sig klimpar av mjölet och koka dem väl och torka dem för att sedan förvaras i ränslarna till bröd eftersom ingen tid lär ges till att koka.*

10. *I morgon kl. 10 avsändes till Kapten Astner 16 hästar med en man till varje häst och 16 kälkar, varpå flottpråmarna skall föras, samt 6 hästar och 6 kälkar till att föra stormstegarna på. Därtill ges av Livkomp. 4 hästar, Öv.L:s komp. 2, Maj. 2, Järvsö 4, Arbrå 2, Alfta 3, Ovansjö 4 och Delsbo 2. Och måste i morgon hel bittida förfärdigas skaklar till bemälda kälkar.*

11. *Kompanicheferna uppmuntra bussarna till det högsta att göra kraftigt motstånd samt noga efterse att alla som kan bära och gå under geväret kommer att marschera med.*

12. *Drages försorg att kvarnstenarna kommer med."*

--

Sedan igår har 1 Trumslagare, 6 Gemena och 1 Trossdräng insjuknat så att nu sammanlagt 84 är sjuka vid regementet. En trosshäst, en skjutshäst från Sverige och 2 bondhästar av dem, som blivit tagna till regementet här i Norge, har blivit döda. I arrest är en soldat, som avlägsnat sig utan lov. Proviant har utdelats för idag, 1 1/2 mk mjöl och 1 mk kött per man. Som förstärkning av Kapten Astners arbetsfolk utgår 2 Löjtnanter och 10 Gemena för att förfärdiga flottpråmarna.

Torsdag den 13 november

Till Kapten Astner utgår 1 Underofficer, 16 man och 16 hästar med selar och tillbehör. Löjtnant Sturm med 24 man utgår med hästar, slädar och selar för att forsla stormstegarna.

Sedan i går har 1 Underofficer, 1 Trumslagare och 2 Trossdrängar blivit friska, varför antalet sjuka nu uppgår till 80. Från Livkompaniet rapporteras att den musköt, som den 9 november angavs vara bortkommen, är igenfunnen hos Arbrå kompani. Vidare har en bajonett blivit sönderslagen och en värja förkommen. Vid Överstelöjtnantens kompani har musköten blivit sönderslagen för No 48. Vid Arbrå kompani har en musköt förkommit för No 21 den 9 november på fanvakten.

På aftonen bryter regementet upp på muntlig order av Generalen och marscherar 1/2 mil från Väre i Ahla socken till Tesslia (där högkvarteret är beläget). Vid bagaget kommenderas regementskvartermästaren, Underofficerna Jeder, Lille och Gavelström.

(Någon generalitets- eller regementsorder finns inte angiven för denna dag.)

Fredag den 14 november

Hälsinge regemente marscherar 1/2 mil från Tesslia till Oggian i Laa socken. Kommenderade grenadiärer är 1 Kapten, 1 Löjtnant, 1 Fänrik, 5 Underofficerare, 2 Trumslagare och 78 Gemena. Kommenderade på fältvakt är 1 Kapten, 1 Löjtnant, 1 Underofficer, 3 Trumslagare och 50 Gemena. Kommenderade vid artilleriet är 5 Gemena.

Sedan i går har 2 Gemena blivit friska, varför antalet sjuka nu är 59 (2 Kaptener, 1 Underoff., 1 Trumslagare och 55 Gemena). Två trosshästar har blivit döda. En soldat från Överstelöjtnantens kompani har avlägsnat sig från Kapten Lemans kommendering. En soldat hålles i arrest.

Generalen befäller regementena att i afton skaffa fram sina flottbryggor "*utan någon försummelse*".

I regementsorder för dagen påminnes om nödvändigheten att hålla god vakt: "Skyltvakterna ropar flitigt an och släpper ingen inom posten, innan han ropat ut Korpralen, som tar emot honom. Den soldat som försummar detta, skall avstraffas med 8 par spön. Officer som har vakten åligger att informera soldaterna uti detta med mera, som vid vakten bör observeras. Där soldaterna förebära någon ovetskap, att de inte är underrättade av Officeren, så stannar det på Officerens ansvar."

I regementsordern påminnes också om hästarnas skötsel: "Trosshästarna skötas väl och vattnas 2 gånger om dagen. Och tillhålles Trossdrängarna att stiga upp om natten och ge dem att äta, varpå Underofficerarna har noga uppsikt."

Och vidare: "Rapporterna för idag och i morgon kommer 2 timmar före dagningen. Kommenderas till betäckning vid flottbryggorna Major Schragge, 2 Kaptener, 4 Subalterner, 10 Underofficerare, 2 Trumslagare och 135 Geme-
na."

Lördag den 15 november

Regementet står stilla i Oggian.

Generalitetsorder:

- "1. Gudstjänsten hålles i morgon flitigt.
2. Förriga order efterlevas noga, varjämte också allvarligen påminnes att icke till enskilda behov undantaga någon ryttare eller soldat ifrån tjänstgöring uti rotar och leder.
3. Ammunition efterses av regementskommenderande Officerare så att allt är i gott stånd.
4. Den kommendering, som idag var utdragen, håller sig färdig att rycka ut var minut som befallles.

Dagen bekommer i morgon Generalmajor Yxkull, De la Barre och Taube (3 daghavande!), Generaladjutanter Knorring och Humbla."

Regementsorder:

- "1. I morgon bittida blir geväret visiterat genom Kapten Phallen kompani för kompani före gudstjänsten och då tillses även ammunition.
2. Det blir allvarligen erinrat att skyltvakterna på deras poster håller sig allerta och har bajonetten på deras gevär, släpper ingen på sig eller

inom sin post, innan Korpralen kommer, den han straxt anropar. Den som uti detta visar sig försumlig skall bli avstraffad med 8 par spön. Vakthavande Officer, som inte flitigt visiterar posterna, skall bli ansvarig. Vakthavande Underofficer, som visar sig försumlig och ej var gång när avlösning sker, underrättar manskapet vad de har att göra, skall bli avstraffad med 4 timmar på pålen, och i lika måtto den vakthavande Korpralen om han låter ropa på sig mer än en gång.

3. *Det patrulleras och göres rond flitigt av Officeren för piketen.*
4. *Det tröskas och torkas med all flit, vilket Officerarna har noga uppsikt på, och skall tröskningen kastas i morgon hel bittida, på det att man kan se vad det kan stiga.*

På vakt Löjtnant Carlsten, 1 Underofficer och 24 Gemena. Kapten Phallen uttager orderna i morgon i högkvarteret. På fältvakt har utgått idag 1 Underofficer och 27 Gemena. Dagrapporterna inlevereras i morgon för den 14, eftersom den ännu ej inkommit.

Piket Kapten Lorin, Löjtnant Sturm och Jansonius, 6 Underofficerare och 48 Gemena"

Söndag den 16 november

Generalitetsorder:

- "1. *Den i går utdragna och till reds varande kommenderingen blir nu ändrad och inställes den vid regementena igen.*
2. *Regementena kungöres att i morgon bittida blir en förrymd soldat avlivad, för vars synders förlåtelse de har att ställa en trogen förbön till Gud.*
3. *Uti första daggryningen i morgon bör alla regementen vara uti full marsch, alla ryckande framåt vid vägen, där då intages deras rätta ordning efter vanligheten och högra flygeln först, varpå också Generalerna för flyglarna ger akt. Allt bagage blir bakom armen, ryckandes ner ur kvarteren när regementena bryter upp men håller stilla bredvid vägen, så att de inte hindra manskapet. Så måste också vid bagaget lämnas minsta möjliga manskap, på det desto mera manskap må behållas i rotar och leder. Bakom bagaget följer arriärgardet, som skall bestå av den idag varande fältvakten jämte 100 man. soldater, som ännu kommenderas därtill. Det åligger också de kommenderande regementsofficerarna att, vid 'undsägande' av hårt ansvar, noga låta utsläcka eldarna uti kvarteren när regementena bryter upp. I morgon bekommer dagen Generalmajor Horn, Överste Stiernskantz och Nummers. Generaladjutanter Palmstruck och Freitag. 15 man Gemena skall i daggryningen vara i. Högkvarteret."*

Regementsorder:

- " 1. *Exekution försiggår i morgon och måste regementet uppställa sig en timme före gryningen, på det att Exekutionen kan ske och regementet kan komma i sin ordning i marschen, när armén bryter upp.*
2. *Regementskvartermästaren blir kommenderad med bagaget och de sjuka. Därtill gives 1 Korpral från varje kompani samt 2 Underofficärer. Och skall han vara ansvarig om någon av de sjuka blir efter. För den skull måste noga efterses och vara själv (både) fram och efter, på det att ingen kan förkrypa sig under vägen.*
- 3 *Kompanicheferna ser noga efter att allt manskapet har sitt gevär och ammunitionen i gott stånd och att alla soldater som kan röra geväret. Officerarna animerar soldaten till att gå manligen emot sina fiender och att ingen blir efter därifrån så framt man icke 'ögonskenligen' kan se att han är sjuk.*
4. *Som det befinnes att man i förra kvarteren har kvarlämnat mjöl samt kött, som utan tvivel är glömt, vilket är oförsvarligt av den eho han vara må, som så litet tänker på sin ed och plikt han gjort, så måste kompanicheferna noga under söka så att man kan få veta vems skuld det är och vilken skall bli ansedd som behörig.*
5. *Besked inges nu strax på hur många verkligen fyllda patroner som finnes vid varje kompani och det underskrivet av kompanichefen själv."*

--

Hälsinge regemente står stilla uti Oggian. Sedan i går har 8 Gemena insjuknat, så att nu antalet sjuka uppgår till 68. Idag har uttröskats 1 Tunna och 3 fjärdingar korn. Vid Järvsö kompani har en bajonett förkommit för soldaten No 143 Loom.

Måndag den 17 november

Hälsinge regemente marscherar 1/2 mil från Oggian till Nederskitte (inkluderar övergång av Nidälven på flottbro).

Delinkventen vid Majorens kompani Mats Wiger, som var dömd ifrån livet för att han rymt, blir av Generalen benådad från dödsstraff. Vid Överstelöjtnantens kompani har en bondhäst blivit död. Musköten har kommit bort för No 79 Per Forsbeck. Soldaten No 77 unders Norberg har bränt upp sin kappa och straffas för detta med 6 par spön. Vid Livkompaniet har No 76 Lars Stål tappat bort sin bajonett, varför han får 6 par spön. Vid Majo-

rens kompani har soldaten No 3 Hofberg blivit död. Vid Järvsö kompani har en trosshäst kommit bort av Löjtnant Oxells kommando.

Sedan igår har en Underofficer blivit frisk medan en Gemen har insjuknat, varför antalet sjuka är oförändrat (en soldat har dock dött!).

Inga skriftliga regementsorder utgavs under dagen (någon generalitetsorder är heller inte noterad).

Tisdag den 18 november

Generalitetsorder:

- "1. *Regementena håller sig allerta samt förser sig med tillräckliga vakter i deras kvarter.*
2. *Manskapet håller sig tillsammans i kvarteren och vad där finns till förgång (för tillgång?) på proviantspersedlar angiva till Överkommissarien, så ock vilka regementen har vattenkvarnar belägna nära intill sig, börändes regementena förse sig med handkvarnar."*

--

Hälsinge regemente bröt upp från Nederskitte och marscherade 1 1/4 mil till Reningen. Kommenderade på fältvakt är 1 Subaltern, 1 Underofficer och 44 Gemena, till betäckning vid artilleriet 1 Subaltern, 1 Underofficer, 30 Korpraler och Gemena.

Sedan igår har 2 Gemena och 3 Trossdrängar insjuknat så att nu 73 är sjuka. Vid Livkompaniet har en trossdräng, en trosshäst och en bondhäst blivit döda. Vid Ovansjö kompani har en trosshäst och en bondhäst förkommit.

Onsdag den 19 november

Generalitetsorder

- "1. *Hälften av grenadjärerna vid regementena samlas i morgon bittida i dagningen vid Hälsinge bataljon och har med sig 1 dags kost.*
2. *Geväret rengöres på det bästa, den gamla laddningen tages ur och laddas på nytt.*

3. *Ingen skall gå ifrån regementena utom förvakten, skulle någon finnas tages han i arrest."*

Regementsorder

- "1. *Bönestunderna hålles afton och morgon utan vidare order, då därvid kompanierna skall genomses av cheferna själva. Och måste de tillhålla manskapet att tvätta och hyfsa sig samt sy ihop sina kläder, strumpor och skor. Och hädanefter när någon av manskapet anträffas av Övers-ten och ej är rena och hyfsade, skall kompanichefen vara ansvarig där-för. För den skull har han att hålla sig till sina undergivna och ha noga uppsikt på dem (så) att de noga efterse manskapet och uppmuntra dem därtill, och skall hädanefter ingen excuse för giltig bliva antagen.*
2. *Kompanicheferna (skall) föra en accurat räkning angående manska-pets proviant, jämväl en accurat annotation på all defect på munder-ingen, på det de så mycket lättare kunna upprätta månadsrullor, som Generalkrigskommissariatet lärer med tiden fordra och då ingen. sig kan undantaga eller sig undskylla.*
3. *I afton slaktas ännu på det grenadjärerna skall bli försedda med 2 da-gars kost, också mjöl inberäknat.*
4. *Kompanierna göra sin högsta förmåga att anskaffa sulläder till man-skapets nödtorft, att kunna låta försula deras skor som nödiga äro.*
5. *Kompanicheferna ge till Majoren en specifikation alla gånger när nå-gon dör, dess namn, vad dato och vad han har lämnat kvar av dess munderings-sorter, och måste deras skor och strumpor väl i akt tagas, så att det inte för bytes eller förkommer, och måste av Löjtnanten vid kompaniet i akt havas och emottagas, på det man under tiden kan den karlen, som av sådant blottad är, därmed hjälpa. Besparingen av sådant manskap kan likaledes specificeras och ingivas till Kommissa-rien vid regementet, på det han behörigen kan föra sina räkningar och avdraga sådant kompani.*
6. *Generalitetsorderna bli noga observerade och exekverade.*
7. *Kompanicheferna ha noga uppsikt på trosshästarna att de i rättan tid bli vattnade och ansade, jämväl måste hädanefter byggas skjul för dem utanför bakom byn, då regementet kommer (för) att kantonera. Och måste inga hästar komma att stå på gården.*
8. *Manskapet måste härefter tillhållas att bygga latriner för sig (för) att (undvika) all orenlighet uti själva kantonérkvarteret. Vilka ställen mäs-te anvisas dem. Tröskning och malning fortsätter med all flit, vilket cheferna drar noga omsorg för. I morgon slaktas och ges ut 2 mk kött till mans för torsdag och fredag, som utdelas i morgon och i afton.*

I morgon uttager Kapten Phallen ordena i högkvarteret. Kapten Astner har piketen i afton, Löjtnant Sturm och Löjtnant Jansonius, 4 Underofficerare och 64 Gemena. På vakt Löjtnant Hestskou, 2 Underofficerare och 24 Gemena. Kommenderingen vid styckena bestående av 1 Underofficer, 1 Subaltern och 30 Gemena är idag riktigt inkommen."

--

Regementet står stilla uti Reningen. Sedan igår har 4 Gemena blivit friska. (Detta enligt rapporten till Generalitetet. Enligt kompanirapporterna till regementsstaben synes 11 sjuka ha blivit efter på marschen.) En soldat vid Överstelöjtnantens kompani har blivit död, likaså en trosshäst vid Järvsö kompani. Den trosshästen och drängen, som genom Furir Lundmark levererades den 16 november från Arbrå kompani till Överstelöjtnant Cronstedt och som Furir Östman densamma mottagit, är borta och är han därför ansvarig.

Vid Överstelöjtnantens kompani har en värja och en bajonett gått av. Vid Livkompaniet har två trosshästar och en bondhäst blivit efterlämnade på marschen den 18. Järvsö kompani har tre yxor, som Löjtnant Oxell mottagit på flottarbetet och ej levererat tillbaka. Vid Arbrå kompani har en trosshäst med klöv, bestående av en stålkvarn, 4 skyfflar och en huggyxa, kommit bort. Vid Alfta kompani har Korpral Studsare, som varit kommenderad vid trossen, igår på hitmarschen förlorat en tunna korn. Vid Ovensjö kompani är 2 rotekittlar förkomna. Vid Delsbo kompani har 2 trosshästar kommit bort på marschen, likaså en rotekittel. Och 18 kannor korn har blivit bortstulna.

Torsdag den 20 november

I sin dagorder återkommer Generalen till disciplinen vid vakthållningen. *"Fiskalen skall allvarligen anklaga de Officerare, vars manskap finns olovligen utom förvakten. Han skall även anklaga vakthavande Officeren, som släppt ut dem, desslikes inför krigsrätt ställa dem som utgivit (passer-)sedlar att låta sådana passera utan skriftlig tillåtelse av Generalmajoren av dagen. Sedeln bör vara daterad samma dag den uppvisas och behålles av vakthavande Officeren, som levererar den jämte rapporten när han blir avlöst. Generalmajor Yxkull (daghavande den 21) drager försorg om vakternas behöriga posterande, undervisande och förehållande."*

Även regementsordern uppehåller sig vid ordningsföreskrifter, bl.a. om persedelvård: *"Som man mot förmodan ser att en del av Underofficerarna är mycket vårdslösare och lideligare än den gemene knekten. Alltså blir desamma härmed varnade (så) att de lagar sina kläder och hyfsa sig, så framt de tänka att göra någon lycka och förbli vid sina tjänster, efter(som) de är desamma som skall hålla soldater att snygga sig och föregå knektar med gott exempel. - Det efterses noga att inga eldar blir gjorda för nära väggarna Det upprepas att kompanicheferna ser efter manskapet så (väl) friska som sjuka, deras skor och strumpor och att det blir lagat i tid. Och måste sådant i tid i afton ännu begynnas."*

Fältvakten, bestående av 1 Subaltern, 1 Underofficer och 44 Gemena, har kommit in. Betäckningen vid styckena, bestående av 1 Subaltern, 1 Underofficer och 30 Gemena, har kommit in till regementet.

Proviant har utdelats med 2 mk kött per portion samt Korn t.o.m. den 20. I behåll finns ännu korn för en dag.

Sedan igår har 1 Subaltern, 2 Gemena och 1 Trossdräng insjuknat, varför antalet sjuka nu uppgår till 73. Fyra soldater har blivit döda (en vid Livkomp., en vid Överstelöjtnantens komp., No 114 Drake vid Arbrå komp., No 131 Järdeman vid Delsbo komp.) Vid överstelöjtnantens kompani har även en trosshäst blivit död. Vid Järvsö kompani har däremot en bondhäst tillkommit. Vid Alfta kompani har soldagen No 4 Hillerström förlorat en rotekittel. Vid Ovansjö kompani har en bajonett kommit bort.

Fredag den 21 november

Armén står stilla, Hälsinge regemente i sina kvarter i Reningen.

I generalitetsordern uppmanas att flitigt fortfara med hushållning och tröskning. De som har brist uppmanas anmäla sig vid kommissariatet. Regimentena tillåtes inte att uti kommissariatet välja boskap m.m. utan *"låta sig behörigen tilldela"*. Generalen ger muntlig order om att *"15 st. rep som Löjtnant v. Benten förde med sig till regementet skall avleveras."*

Kommenderade grenadjärer 1 Löjtnant, 2 Underofficerare, 1 Trumslagare och 20 Gemena. Utav de grenadjärer, som utgick den 15 november är ännu

1 Subaltern, 1 Underofficer och 25 Gemena borta. Senare under dagen inkom Kapten Beselin med 9 Gemena grenadjärer och 1 Underofficer.

Sedan igår har 1 Löjtnant, 1 Underofficer, 1 Trumslagare och 16 Gemena insjuknat; därmed uppgår antalet sjuka till 90. Två soldater har blivit döda, nämligen. No 42 vid Arbrå kompani och No 92 Björmåss vid Ovansjö kompani. Vid sistnämnda kompani har muskötstocken gått sönder för No 44. Delsbo kompani rapporterar att kompanijournalen gått förlorad mellan Oeggan och Redingen.

Lördag den 22 november

Generalen framhåller i sin dagorder att "*Majorerna själva bör komma dagligen efter order, eller där Majoren kommenderar regementet eller ock ingen Major är, så kommer dagligen i hans ställe den som förrättar Majors tjänst. Och vilken uti allt bör ge besked om regementets tillstånd. Så måste ock ingen understå sig att utebli med dagrapporterna, och har Generalmajoren av dagen att hålla inseende däröver.*"

Regementsordern uppmanar kompanierna att förse sig med ved och påminner om att hästarna ska bindas fast, så att inga går lösa.

Regementet står stilla i Reningen. Sedan igår har 1 Löjtnant och 1 Underofficer blivit friska, medan 9 Gemena insjuknat, så att antalet sjuka nu uppgår till 95. Vid Järvsö kompani har No 109 Nyberg blivit död. Vid Ovansjö har en rotekittel förkommit "*här i Reningen*".

Söndag den 23 november

Gudstjänst hålles flitigt enligt generalsorder. Auditörerna vid regementena anmäler hos Överauditören så snart regementet passerar. Generalen ålägger dessutom regementena att efter tröskning bärga halmen och lägga in den i ladorna.

Hälsinge regementes dagorder föreskriver att ett stop korn och ett stop mjöl utdelas per man. Kommissarien delar i afton ut en säck mjöl till Officerarna, som är trängda. På tröskning i morgon kommenderas Kapten Steinke, Löjtnant Hestskou, 2 Underofficerare och 8 man från varje kompani, vilket gör 64 man.

Enligt gårdagens regementsorder bygger kompanierna hyddor på anvisade platser.

Sedan igår har 2 Underofficerare, 9 Gemena och 1 Trossdräng insjuknat, så att antalet sjuka nu är 107. Fortfarande är kommenderade grenadjärer 1 Subaltern, 1 Underofficer och 25 Gemena. Livkompaniet har till staben bekommit en häst, som skall uppvisas vid kommissariatet.

Måndag den 24 november

Generalitetsorder:

- " 1. *Det skall allerstädes i arrest tagas alla Underofficerare och Gemena man samt drängar, som utan vederbörlig skriftlig tillåtelse finnes utom deras regementen. Eho som sådana varseblir och ej fasttager, skall ställas (in)för krigs rätt, såväl som ock alla befälhavande vid regementet och kompaniet, som den fasttagna hör under, åligger det regements- och kompaniofficeren att han deras underhavande håller tillsammans och mot deras lov må ingen vara borta, och häremot må inga ursäkter av ovetskap invändas. Detta måste nu genast allmänt kungöras och åtvarnas (för) alla vid regementena.*
2. *Vid kvarterens intagande observeras att allraförst skall de sjuka läggas uti varma rum och sedan intages de övriga husen av officerarna och manskapet.*
3. *All plundring och dylikt ofog, som förövas i kvarteren eller eljest, skall ansvaras och betalas av det regemente, som där är inkvarteret eller eljest har stått eller dess manskap varit där.*
4. *När boskap utdelas och slaktas måste också inälvorna nyttjas och ingalunda bortvräkas vid straff tillgörande, som för annan olydnad.*
5. *I morgon marscherar armén och förehålles därmed således. I första daggroningen med alla furirer och furirskyttar, så ock Björneborgs regemente fram på landsvägen vid Björneborgskvarteret, varifrån Regementskvartermästarna genast förfogar sig till Överste Gertn (för) att få anvisning på kvarteren. Sedan marscherar dessa alla förut, in-*

tagandes och med vakt besättande deras anvisade kvarter. Och de Björneborgska, som kommer ytterst bort, måste där strax försäkras för fientligt anfall och snappehanar. Uppå detta avantgardet och regementskvartermästarna med följe, kommer allt bagage och de sjuka att marschera, de som först tillreds är, dock att allt skyndas undan framför regementena. Likaledes följer efter allt bagage och marscherar höger av, Åbolenska infanteriet och Tavastehuska, så följer artilleriet och sedan de övriga regementena uti deras ordning. Efterst följer kavalleriet och sist till arriärgarde blir den närvarande ryttarvakten. Till förvakt i morgon skall nu kommenderas en regementsofficer med 50 ryttare och 100 soldater, och samlas vid högkvarteret (för) att där få order. Och måste kommenderingen vara försedd med 2 dagars kost. Furirskyttarna skall alla vara försedda med yxor."

I dagordningen för Hälsinge regemente kommenderas Regementskvartermästaren eller Kapten Lorin att infinna sig med alla befintliga furirskyttar vid Björneborgska regementet 2 timmar före dagningen. Kapten Phallen, som är kommenderad med de sjuka, skall i första dagningen vara ute med de sjuka, och lämnas med honom 4 Underofficerare.

Hälsinge regemente står stilla uti Reningen. Sedan igår har 17 Gemena och 1 Trossdräng blivit friska, medan 1 Kapten och 1 Underofficer insjuknat, så att antalet sjuka nu är 87. Vid Arbrå kompani har soldaten No 28 Dahlman blivit död. Vid Ovansjö kompani har en rotekittel förkommit och en muskötstock har blivit sönderslagen på piketen.

Tisdag den 25 november

Regementet bröt upp ifrån Reningen och marscherar 1 1/2 mil till Elfbicka. I generalitetsordern uppmanas till fortsatt hushållning med största flit i de nya kvarteren och det som finns i förråd skall rapporteras. För ryttarhästarna och trosshästarna göres goda stall av granris.

Löjtnant Sturm vid Hälsinge regemente finner i skogen 2 fällar, 1 st väv, 2 bonderockar, 1 par stövlar och 1 par bondeskor. Sedan igår har 4 Gemena insjuknat. "*Ifrån kompanierna är intet passabelt som kan anföras.*"

Onsdag den 26 november

Hälsinge regemente marscherar från Elfbricka till Högsett. Från kompanierna rapporteras: Vid Livkompaniet har 1 Gemen blivit efter på marschen. En bondhäst har blivit död. Den stora sticksågen har kommit bort. En stor navare har levererats till kompaniet, likaså en stabshäst. Vid Överstelöjtnantens kompani har 2 Gemena blivit efter på marschen, No 30 har slagit sönder sin muskötstock. Vid Järvsö kompani har soldaten No 125 Daniel Söderström blivit efter på marschen. Vid Alfta kompani har No 107 Karl Knådman blivit efter. Två man som varit på tröskning med Kapten Lorin har inte kommit in. Sedan igår har 2 Underofficerare och 1 Gemen insjuknat, så att antalet sluka nu är 95.

Generalitetsorder:

1. *Regementena bör nu genast till prov förfärdiga en stormstege vid vart regemente och den skall sedan besiktigas, kunnandes dock bli av 8 alnars längd.*
2. *Ingen må understå sig att gå utom regementet eller utsända andra under vad pretext eller föregivande det ock vara må.*
3. *Till kommissariatet skall genast inges(besked) ifrån alla regementen uppå de därvid befintliga drängar och hästar, som tillhör Över- och Underofficerare samt staben.*
4. *Varje regemente måste nu barka hudar (för) att förse manskapet med skor.*
5. *Ifrån en här i Norge över älven boende Präst, är i förrgår natt bortstulet varjehanda saker, såsom borddukar, lakan, fina skjortor, salt kött och mera sådant. Därför skall visiteras samt efterspanas i nedrigt fall och den sedan därav ertappas skall sådan oflit med behörigt straff anses.*
6. *(Sparsamhet anbefalles) med furage, blivandes sådant inte alltid och allerstädes att tillgå och utom andra flera måste ock Generaladjutanterna ha (tillsyn) om någonstans något furage spilles, då den där kommenderande Officeren genast skall ställas inför krigsrätt.*

I morgon bekommer dagen Generalmajor Zöge. Generaladjutant Brandenburg.

I krigsförhör i morgon överste Nummers."

I dagordningen för Hälsinge regemente erinras om

- att kompanicheferna drar försorg om skor och strumpor för manskapet och att munderingen blir lagad
- att oxhudarna utan försummelse blir redda till skor
- att tröskningen fortgår flitigt och att skriftlig rapport om utfallet lämnas varannan morgon till Översten, som sedan lämnar dem till kommissarien. Alla tunnor beräknas till 56 kannor efter Livkompaniets kannor. Sedan rapporten är ingiven "*fortskyndas*" med torkningen, målningen och bakningen. En specifikation begäres på hur mycket spannmål, tröskad som otröskad, och annan proviant som finns
- att slakten härefter sker vid varje kompani. Kompanichefen och Löjtnanten måste vara tillstädes vid vägningen och utdelningen, så att underslev förhindras och knekten får sin riktiga vikt. En specifikation begäres på hur mycket boskap som finns i kvarteren
- att en specifikation i morgon inlämnas av varje kompani på hur många säckar det finns vid regementet. Flera säckar måste måste anskaffas och när någon lämnas till kommissariatet måste den annoteras och igenfordras.

Korn utdelas för 3 dagar och kött för 2 dagar.

Till fältvakt kommenderas Kapten Lorin, Löjtnant Carlsten, Sergeanterna Hurtig, Forsberg, Kraft, Brask, Slang och Lillman med 70 Gemena.

Torsdag den 27 november

Hälsinge regemente står stilla i Högsett. Översten visiterar kvarteren tidigt på morgonen och besiktigar Trossdrängar och trosshästar samt begär en specifikation "*med Trossdrängarnas och hästars färg samt ålder*". Från kompanierna rapporteras: Vid Livkompaniet har för No 45 Svedsare bortkommit musköt, värja, bajonett och gehäng och för No 27 Norberg musköt-hölstret. För No 63 och 118 Nordin har ränsel med strumpor blivit bortstulna, för No 64 Ängström en ränsel. Vid trossen har 2 täljyxor kommit bort. En trossdräng blev död i natt. Överstelöjtnantens kompani har bekommit en stabshäst. Majorens kompani har bekommit 2 bondhästar. Vid Arbrå kompani har en trosshäst och en bondhäst blivit döda. Kompaniet har bekommit 2 bondehästar. En rotetikett har förlorats. No 72 Hurtig har

förlorat sin musköt. Alfta kompani har bekommit en trosshäst. Ännu en soldat är borta på marschen utan lov. De två soldater som varit kommanderade med Kapten Lorin på tröskning är ännu borta. Vid Ovansjö kompani har soldat No 146 Wijkström som igår rapporterades för borta utan lov, blivit igenfunnen död. Trossdrängen är inkommen.

Sedan igår har 1 Trossdräng blivit frisk, medan 9 Gemena och 1 Underofficer har insjuknat. Antalet sjuka är nu 103. Kommenderade grenadjärer är 1 Subaltern, 1 Underofficer och 23 Gemena; igår rapporterades 25 grenadjärer men 2 man har sedermera inkommit. Kommenderade på fältvakt är 1 Kapten, 1 Löjtnant, 6 Under officerare, 2 Trumslagare och 70 Gemena (Liv 8, Öv.1. 11, Maj 6, Järvsö 7, Arbrå 8, Alfta 9, Ovansjö 13, Delsbo 8.)

Krigsförhör hålles i Majorens kvarter med Kapten Leman, Löjtnant von Benten, Löjtnant Widberg i stället för Fänrik Höken och Norling. Kapten Beselin deltager också i Krigsförhör.

Generalitetsorder:

- "1. Om vid högkvarteret ges alarmskott med stycken, så drager sig såväl alla över älven kommenderade som ock regementena skyndsamt till högkvarteret.
2. Kvartersvakt hålles vid alla regementen. Så måste ock med förhugningar och vakter försäkra sig för alla inlöpande sidovägar och öppningar. Desslikes måste ock femtedelen av varje regemente alltid vara uti piket eller beredskap, börandes beredskapen av rytteriet städse ha uppsadlade hästar, och när alarm (ges) genast rycka förut till högkvarteret. I morgon bekommer dagen Generalmajor Horn. Generaladjutant Knorring."

Regementsorder

- "1. Där något manskap blir efter uti marschen skall de officerare som sluter på regementet strax resa tillbaka (för) att uppsöka och igensöka det manskapet, så framt densamme icke vill vara ansvarig för dem. I lika måtte allt vad som bort kommer av manskapets gevär och munderingspersedlar, jämväl själva göra sitt (yttersta) att sådant igenskaffa. Och när så skett och (det befinnes omöjligt) att få sådant igen, skall det då rapporteras: Emellertid skall karlen, som något av sitt gevär eller mundering har bort tappat, tagas i arrest och avstraffas med 6 par spön, det må finnas igen eller ej, vilket måste noga (meddelas) manskapet. Och det som är mist och borttappat, skall av kompanichefen igenskaffas utan någon invändning och försummelse.

Kompanierna inkommer före dagningen med (besked) om hur många säckar, som de haft (med) ifrån landet och (hur många) de fått sedan, var de blivit av och till vem de är lämnade. Där detta försummas, stannar ansvaret på kompanichefen, i lika måtto skall chefen återställa alla yxor som kommit bort. En specifikation på yxorna, separerandes roteyxor, norska yxor och täljyxor, skall ingivas.

Strafflista ges in från alla kompanier ifrån den 12 oktober. De gevär, som förkommit under marschen, skall chefen återställa. Kapten Dellwick skall skaffa igen de två täljyxor, som är borta samt musköt, Kapten Astner den musköt och rotekittel som är borta. Kapten Phallen skall i morgon vara hos Översten. Till förhör i morgon hos Översten Kapten Phallen, Löjtnanterna Jansonius och v. Benten i stället för Fänrikarna Hök och Lång.

Påminnes än en gång för alla att allt vad i ordena om aftonen blir befallt att ingivas, skall oundvikligen vara inne 2 timmar före dagningen, vare sig rapporter, specifikationer eller (besked). I morgon ingives ifrån alla kvarteren vad det lider med tröskningen.

Samma dato kommenderades på tröskning Löjtnant Widberg, Löjtnant von Benten, Isman, Wattlind, Backman. Köping. Liv. 6, Öv. l. 5, Maj 6, Järvsö 6, Arbrå 6, Alfta 5, Ovensjö 7, Delsbo 6, S:a 48 man."

Generalorder som ankom kl. 12 om natten

"Kopia.

Anno 1718 den 27. november om natten anbefalld kommendering. Av följande regementen kommer att utgå beredda grenadjärer, nämligen Björneborg 6, Hälsinge regemente 48, Nylands regemente 10, Jämtlands 48, Finska bataljon och av Jämtlands regemente 15 soldater som även göres beridna, S:a 130 man. Ovanstående manskap måste i morgon 1 timme före dagningen vara församlade vid mitt kvarter Nyhus, beläget vid vägen till högkvarteret, försedda med full ammunition, deras granat och lunta, en dags proviant samt varje karl 1 braf säck. Skulle någon av grenadjärerna vara sjuk, kommenderas en annan duktig karl i stället. Ävenså av Officerare och Underofficerare vid Hälsinge regemente kommer 1 Kapten, 1 Löjtnant, 1 Fänrik, likaså från Jämtlands regemente. För allting måste de bästa hästarna som finns vid regementet tagas åt grenadjärerna, vilka bör vara väl skodda och broddade på det karlen ej må bli efter under vägen, vilket ankommer på den kommenderande Officerens ansvar.

Kvarteret Nyhuss den 27 november 1718 kl. 12 om natten. Reinh.H. Horn."

Ordern synes ha ankommit till Hälsinge regemente kl. 4 om morgonen den 28 november. Enligt överstens order utses en duktig underofficer i stället för den i generalordern begärda Fänriken. Av regementet kommenderades sålunda Kapten Phallen, Löjtnant Widberg, Fältväbel Höök (i stället för en

Fänrik), Underofficerarna Isman, Vattlind, Backman, Köping samt Gemena från Liv 6, överstelöjtnantens 6, Majorens 6, Järvsö 6, Arbrå 6, Alfta 5, Ovansjö 7, Delsbo 6, dito hästar och säckar.

Livkomp.	4 trosshästar+4 ifrån kvarteren
Överstelöjt. komp.	6 trosshästar
Majorens komp.	5 trosshästar+1 ifrån kvarteren
Järvsö komp.	6 trosshästar
Arbrå komp.	4 trosshästar+2 ifrån kvarteren
Alfta komp.	4 trosshästar+1 ifrån kvarteren
Ovansjö komp.	5 trosshästar+1 bondhäst+
	1 lånad av Arbrå
Delsbo komp.	3 trosshästar+3 ifrån kvarteren

Fredag den 28 november

Hälsinge regemente står stilla uti Högsett. Sedan igår har 1 Kapten, 2 Underofficerare, 1 Trumslagare och 7 Gemena blivit sjuka, varmed antalet sjuka uppgår till 113, därav 4 Kaptener, 1 Löjtnant, 6 Underofficerare, 2 Trumslagare, 96 Gemena och 4 Trossdrängar.

Vid Livkompaniet har en Gemen blivit död. Arbrå kompani rapporterar att den rotekittel, som igår sades vara borta, är igenfunnen bland de sjuka vid Alfta kompani. De två soldater vid Alfta kompani, som varit kommenderade med Kapten Lorin och som i förrgår rapporterades vara efter, är inkomna till regementet. En soldat vid samma kompani, som avlägsnat sig under hitmarschen, är ännu borta.

"Proviand är regementet tilldelat som förr rapporterat är till och med den 30 november."

-- : --

Här slutar orderboken från det norska fälttåget abrupt, mitt på en sida, med de sista orden av en märklig slump pekande på kungens dödsdag.

Någon förklaring till det plötsliga slutet står ej att få. Man kan möjligen gissa att skrivaren ¹⁶⁾ blivit sjuk och att det sedan när han tillfrisknat blivit så sträng vinter och så besvärliga förhållanden i övrigt, att något skrivande ej var att tänka på. Att skrivaren överlevde är emellertid klart. På samma sida, som texten från Norge slutar, börjar han skriva en ny orderbok. Texten återger den rya regimens yvigare språk, men handen är otvetydigt densamma.

"Herr Överstens COURS eller order till kompanierna i December månad år 1719 nämligen.

1. *Såsom högvälborne Hr Baron Generallöjtnanten och Landshövdingen Palmquist är sinnad att besiktiga det manskap av regementet, som för deras sjuklighets skull ej kunnat vara tillstädes vid sishållna generalmönstring av högvälborne Hr Greven och General major von Vethen, utan varit här hemma i landet, vartill av högbemälte Landshövding är utsett terminen till den 19 uti denna månad uti Söderala. Alltså behagade Hr Majoren och Hrr kompanichefer foga den eftertryckliga anstalt, att alla de sjuka, som varit här hemma i*"

-- : --

./.

Orderboken redovisar en kraftig decimering av regementet, se bilaga 2. Antalet sjuka i Hälsinge regemente var påfallande stort, avsevärt större än i övriga förband. Någon egentlig stridsaktivitet synes Hälsinge regemente ej ha varit invecklat i under den tid orderboken omfattar och ingen rapporteras ha stupat i strid. En sammanställning över de förluster som drabbade regementet följer nedan.

Förluster 8/10 - 1/11

Sjuka, kvarlämnade i Stene skans	509
Garnison i Stene samt tillsyn av de sjuka	131
Hemsända till Sverige (1 Profoss och 35 trossdrängar)	36
Döda	34
Rymda	5
Tillfångatagna	7
	<hr/> 722

¹⁶⁾ Sannolikt regementsskrivaren Petter Forsius.

Förluster 1/11 - 28/11

Sjuka	113
Döda	15
Rymda	5
	<hr/> 133

Regementets ursprungliga styrk; trossfolk och skjutsbönder inräknat, uppgick till 1525. Obeaktat skjutsbönderna och förlusterna före den 8 oktober uppgick således regementet till högst 800 man vid attacken mot Trondheim i början av november, och i slutet av november hade styrkan minskat ytterligare till högst 670 man. Det stora antalet sjuka blev givetvis betungande för övriga i regementet, särskilt som proviantsituationen hela tiden var kritisk.

Även i armen i övrigt var hälsotillståndet dåligt. Den 2 oktober var 411 man sjuka vid Hälsinge regemente och vid hela armen 1295 man. Den 30 november var 505 man i armen insjuknade förutom 1211 sjuklingar, som redan förts till skansarna i Skånäs och Stene. Den 30 november upptas 5320 man som friska. I siffran ingår ej tross och officersdrängar.¹⁷⁾

En resumé av truppörelserna under den tid som orderboken omfattar ges i ./ bilaga 3, där även Armfelts paroller och lösenord införts. Parollen synes genomgående vara ett Ortsnamn, medan lösenordet är ett substantiv med anknytning till parollen eller till armens aktiviteter. Särskilt tydliga är sammanhangen den 11-19 november, då Armfelt planerade såväl för stormning av Trondheim som övergång av Nean och med De la Barre ett framträngande till Röros.

Den Armfeltska armens öden efter den 28 november är väl kända och ligger utanför syftet med denna skrift. För sammanhangets skull ges emellertid en kort sammanfattning med ledning av Boberg-Maijström "*3000 man kvar på fjället*".

Armen låg i slutet av november kvar i Guldalen, nära Melhus, 1 1/2-2 mil söder om Trondheim. Armfelt väntade på vintern, som ännu ej kommit på allvar. Den skulle slå en stark brygga över Nidälven och underlätta en stormning av Trondheim, samtidigt som den skulle försvåra sjöförbindel-

¹⁷⁾ Enligt Boberg-Maijström "*3000 man kvar på fjället*" sid. 25, 55, 83 och 117.

serna till den åt landsidan inneslutna staden. Slädföre skulle också möjliggöra att få grövre artilleri samt proviant och förnödenheter från Sverige.

De la Barre och hans ryttartrupper tog Röros, öppnade ny postförbindelse över Härjedalen och trängde 5 mil söderut från Röros, där emellertid norska skidlöpartrupper satte stopp. Tanken var att nå förbindelse med kungen och huvudarmén. Ett rykte gick också att en svensk framstöt var att vänta från huvudarmén eller från Sverige via Härjedalen, vilket allt oroadde norrmännen.

Utspridd i kvarter på en sträcka av omkring tre mil mellan Melhus och Stören i Guldalen ägnade sig Armfelts arme åt proviantering och konsolidering. Trots den nöd som rådde i armen hade han onekligen goda kort på hand i det nervkrig som pågick. Han hade inga planer på att dra sig tillbaka utan avvaktade lämpligt tillfälle att fullfölja kungens order.

Ryktet om kungens plötsliga död och huvudarméns reträtt ur Norge förändrade i ett slag hela situationen. Ryktet nådde antagligen Armfelt den 15 eller 16 december och försatte honom i en oerhört svår situation. Om ryktet talade sant borde han omgående gå till reträtt med främsta mål att föra armén hem till Sverige. Om å andra sidan ryktet var utspritt av fienden, borde han försöka behålla greppet om Trondheim.

Den 17 december bröt armén upp och drog sig avvaktande mot sydost upp efter älvdalen. Från Stören sände Armfelt den 20 december order till De la Barre att möta armen i Holtålen, ca 6 mil längre upp i Guldalen. Han hoppades därvid få klarhet i ryktena om kungens död.

Efter fyra dagars proviantering i Stören bröt armen upp på själva julafton och huvudstyrkan nådde Holtålen annandag jul på kvällen den 26 december. Förtrupperna hade då redan börjat tåga över fjällen till Tydalen,

För att slutligen återvända till Hälsinge regemente, så omkom 347 på fjället. Dessförinnan hade 395 man dött av sjukdom och umbäranden, 7 man hade tillfångatagits, 18 man hade rymt, minst 3 hade hängts och 440 sjuka hade transporterats från Stene skans. Av resterande 315 man var många svårt köldskadade. Enligt generalmönsterrullan år 1719 var 61 man så svårt skadade, att de var odugliga till vidare tjänst.

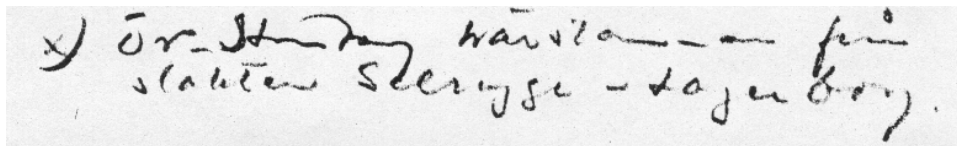
Kungen var död, armen missmodig och delvis slagen i spillror, ryssen vändande på sommaren för att härja kusterna. Det var läget i Sverige i början av 1719.

Bil. 1:1

Förteckning över officerare och vissa underofficerare i Hälsinge
 regemente under det norska fälttåget
 (Enligt 1719 års generalmönsterrulla)

Regementsstaben

Överste	Lorentz von Nummers	fr 7/12 1717 (tid. Öv.löjtn. i Västgöta Dals reg.)
Överstelöjtnant	Petter Starenflycht	fr 7/12 1717 (tid. Major i Värmlands reg.)
Major	Georg Palmstruch	avgick 9/11 1718 till följd av Kungl. Maj:ts brev 15/10 1718, blev istället generalsadjutant
	 Daniel Schragge	fr 9/11 1718 (tid. Kapten i Öv.löjts komp.) Ar 1719 adlad Lagerborg
Regements- - kvartermästare	Urban Peuchs	fr 31/5 1718 (tid. i Majorens komp.)
- adjutant	Johan Jansonius	avanc. 10/11 1718 till Löjtnant i Alfta komp.
- auditör	Christian Wallensten	
- pastor	Petter Backmarck	fr 12/12 1717 (tid. Bataljonspräst)
- skrivare	Petter Forsius	
- fältskär	Anders Teushenveiser	
- kommissarie	Lorentz Bergman	avsked 3/7 1719
- väbel	Mathias Blom	(kasseras vid GM 1719 p.g.a. att översten berättar att karlen är liderlig)
1. Bataljonspräst	Erich Iseus	
2. "	Erich Selijn	död 16/8 1718
1. Fältskärsgesell	Hindrich Grönhagen	avsked 16/6 1718
2. "	David Vougt	
3. "	Johan David Teushenveiser	
1. Profoss	Mårten Holm	
2. "	Olof Skytt	avsked 20/10 1718 "för dess ålder och oförmögenhet till vidare tjänst"
3. "	Jacob Egling	död på fjället 3/1 1719

 Ör. Stenby hävslan - en från släkten Sderijse - Lagerborg.

Bil. 1:2Livkompaniet

Överste	Lorentz von Nummers	
Kapten för komp.	Hans von Dellwich	fr 31/5 1718 (tid. Löjtn. i Ovansjö komp.)
Kapten vid komp.	Lorentz Svebell	fr 31/5 1718 (tid. Löjtn. i Arbrå komp.) transp. till Kapten för Öv.löjts komp. 10/11 1718
"	Dittloff Gustaf Wrangell	fr 10/11 1718 (tid. Löjtn. vid Smålands femmänningsregemente)
"	Hindrich von Besselen	hemkommen från fångenskap 27/10 1717, avsked 22/6 1719 ¹⁸⁾
Löjtnant för komp.	Petter Gustaf Svinhufwud	fr 22/12 1717 (tid. fänrik i Öv.löjts komp., avsked 10/9 1719)
Löjtnant vid komp.	Adam Skiffner	fr 31/5 1718 (tid. fänrik i Järvsö komp.), 1719 kommenderad till Waxholm
Fänrik för komp.	Berent Johan Starck	fr 31/S 1718 (tid. fältväbel vid Ovansjö komp.)
Fänrik vid komp.	Johan Sturm	fr 12/12 1717 (tid. fältväbel)
"	Oloff Höök	fr 1/12 1718 (tid. grenadjärfältväbell), avsked 22/6 1719
1. Fältväbel	Eric Niure	fr 16/1 1718 (tid. Sergeant)
2. Fältväbel	Carl Gustaf Craelius	fr 11/2 1718 (tid. Sergeant)
Grenadjärfältväbel	Olof Höök	fr 16/2 1718 (tid. Fältväbel vid Järvsö komp.)
"	Anders Lille	fr 1/12 1718 (tid. furir vid Maj. komp.), död på fjället 3/1 1719
1. Sergeant	Carl Jeder	fr 16/1 1718 (tid. Furir), död i Jämtland 28/1 1719
2. Sergeant	Jöns Lundmarck	fr 11/2 1718 (tid. Förare)
1. Förare	Oloff Fectare	fr 11/2 1718 (tid. Furir), död 3/1 1719
2. Förare	Magnus Heggbohm	avsked 22/6 1719
Furir	Anders Kongsman	fr 11/2 1718 (tid. Korpral No 73), 30 år, 8 års tjänst, hälsing
Rustmästare	Germund Svanström	fr 16/1 1718 (tid. Korpral No 121), 27 år, 8 års, tjänst, hälsing
Mönsterskrivare	Johan Eek	fr 15/5 1718, död på fjället 3/1 1719

¹⁸⁾ Drottningens befallning 22/6 1719 att alla secundofficerare skulle avgå.

Bil. 1:3Överstelöjtnantens kompani

Överstelöjtnant	Petter Julius Starenflyct	
Kapten för komp.	Lars Svebell	fr 10/11 1718 (tid. i Livkomp.)
Kapten för komp.	Sven Cederström	avgått 22/5 1719
Kapten vid grenadjärerna	Knut Lagerblad	transp. t. Ovansjö komp. 10/11 1718
Löjtnant för komp.	Fric Oxell	transp. t. Arbrå komp. 1/12 1718
"	Claes Depken	fr 1/12 1718 (tid. i Ovansjö komp.), död på fjället 3/1 1719
Löjtnant vid komp.	Hindric Stormbohm	(tid. i Åbo läns kavalleri reg.)
Fänrik	Petter Gustaf Svinhufwud	avans. t. Löjtnant vid Livkomp. 12/12 1717
"	Frantz Wilhelm von Knorring	(tid. Sergeant)
"	Jonas Sundberg	
1. Fältväbel	Anders Gladh	40 år, 24 år i tjänst, från Bergslagen
2. "	Hindrich Johan von Knorring	fr 7/4 1718 (tid. Sergeant)

Bil. 1:4Majorens kompani

Major och Kapten	Georg Reinhold Palmstruck	Ordinerad att förrätta General- adjutantstjänsten i juli 1718. Avgått från reg. efter Kungl. Maj:ts brev den 16/10 1718
"	Daniel Schragge	fr 9/11 1718 (tid. Kapten i Öv. löjts komp.)
1. Kapten	Knut Lagerblad	transp. t. Grenadjärkapten i Öv.löjts komp., död på fjället 2/1 1719
"	Anton Fredrich von Schantz	fr 10/11 1718 (tid. 2.Kapten).
2. Kapten	Johan Henrich Leman	avgått 22/5 1719
Grenadjärlöjtnant	Jacob Widberg	transp. t. Ovansjö komp. 28/3 1718
	Johan Henrich Leman	
1. Löjtnant	Johan Henrich Leman	
"	Arfwid Johan von Benten	fr 10/11 1718 (tid. Fältväbel i Delsbo komp.)
2. Löjtnant	Olof Slang	(tid. Fänrik i Livkomp.) avgått 22/5 1719
1. Fänrik	Otto Reinholt Stael von Holstein	fr 22/6 1718 (tid. 2.Fänrik)
2. Fänrik	-	
1. Fältväbel	Lars Hellman	32 år, 12 års tjänst, fr. Skåne
2. "	Thomas Vetterwald	död 10/1 1719

Bil 1:5Järvsö kompani

Kapten för komp.	Carl Gustaff Rosenmüller	fr 12/12 1717 (vid 1719 GM sjuk)
Kapten vid komp.	Johan Carl Grubb Erich Lorin	avsked 10/11 1718 fr 10/11 1718 (tid. Löjtn. i Viborgska infanterireg.)
Löjtnant för komp.	Johan Hendrich Hestskou	fr 30/5 1718 (tid. 1. Fänrik i Alfta komp.) (I 1719 års GM anger Översten att H. ej är så skicklig, bör ersättas med en duktigare officer)
Löjtnant vid komp.	Jacob Widberg	fr 12/11 1718 (tid. i Ovansjö komp.), avgått 22/5 1719
Fänrik för komp.	Anders Wargh	fr 21/6 1718 (tid. 2. Fänrik)
Fänrik vid komp.	-	
1. Fältväbel	Ivar Libenholt	fr 17/1 1718, 33 år, 11 års tjänst, fr. Lifland
2. Fältväbel	-	
Grenadjärsergeant	Erich Wattleind	(tid. i Ovansjö komp.) förfrödd och incurabel
1. Sergeant	Jonas Hurtig	fr 17/1 1718 (tid. 2. Förare), död på fjället 21/1 1719
2. Sergeant	Nils Gavelström	fr 17/1 1718 (tid. 1. Förare), 32 år, 9 1/2 års tjänst, Gästrikland
Grenadjärförare	Erich Backman	fr 17/1 1718 (tid. 2. Förare), transp. t. Arbrå komp. 12/11 1718
1. Förare	Johan Fabian Nirberg	fr 17/1 1718 (tid. 5. Korpral) 24 år, 6 års tjänst, Karelen
2. Förare	Anders Lundman	fr 17/1 1718 (tid. volontär) förfrödd, incurabel
Furir	Carl Carlsson Östling	fr 17/1 1718 (tid. 6. Korpral) 23 år, 5 års tjänst, Åland
Rustmästare	Hindrich Bergman	26 år, 5 1/2 års tjänst, Härjedalen
Mönsterskrivare	Olof Persson Cidberg	40 år, 2 1/4 års tjänst, hälsing
Pipare	Petter Bergman	23 år, 5 1/2 års tjänst, hälsing, sjuk pga köld, dock curabel
1. Trumslagare	Jonas Stenberg	död 16/1 1719
2.	Christian Scharnberg	21 år, S 1/2 års tjänst, Lifland

Bil. 1:6Arbrå kompani

1. Kapten	Jonas Astner	fr 31/5 1718 (tid. 1. Kapten i Livkomp.)
2. "	Samuel Jean Bursell	avgått 22/6 1719
1. Löjtnant	Lorentz Svebell	avanc. 31/5 1718 t. 2. Kapten i Livkomp.
"	Reinh. Otto Fock	fr 31/5 1718 (tid. Fänrik), avanc 1/12 1718 t. 2. Kapten vid Alfta komp.
"	Erich Oxell	fr 1/12 1718 (tid. interimslöjtn. i Öv.löjts komp.), avgått 10/9 1719
2. Löjtnant	Christian von Svartzhoff	avgått 22/6 1719
1. Fänrik	Augustinus Lång	fr 1/12 1718 (tid. Fältväbel)
2. Fänrik	Nills Stagenbeck	avgått 22/6 1719
1. Fältväbel	Clas Kraft	fr 1/12 1718 (tid. Sergeant), frödd, incurabel
2. Fältväbel	Nils Bergquist	fr 13/1 1718 (tid. Sergeant), 30 år, 6 års tjänst, Ångerman- land, frödd, curabel, sjuk hemma i landet
1. Sergeant	Hans Apelrot	(tid. rustmästare), 26 år, 5 års tjänst, hälsing
2. "	Hindrich G. Hufwed- skiöld	fr 2/6 1718 (tid. Sergeant), avanc. 14/10 1718 t. 2. Fält- väbel vid Ovansjö komp.
Grenadjär- rustmästare	Anders Kiöping	fr 17/1 1718 (tid. Korpral No 73 i Majorens komp.), transp. t. Ovansjö komp. 13/11 1718 <i>"frödd av sig föttren på fjället i januari 1719, är oduglig till Hennes Kongl. Mai:ts tjänst"</i>

Bil. 1:7Alfta kompani

1. Kapten	Carl Andenflycht	Bekommit sin Dimission 10/11 1718
"	Hans Phallen	fr 10/11 1718 (tid. 2. Kapten)
2. Kapten	Reinholt Otto Fock	fr 1/12 1718 (tid. 1. Löjtn. i Arbrå komp.)
1. Löjtnant	Petter Joh. Forstadius	
2. "	Johan Jansonius	fr 10/11 1718 (tid. Adjutant), avgått 22/6 1719
1. Fänrik	Johan Sturm	fr 30/5 1718 (tid. 2. Fänrik i Livkomp.) avanc. t. 1. Löjtn. i Ovansjö komp. 10/11 1718
"	Reinholt Delamoth	fr 12/12 1718 (tid. Kvartermäst. i Åbo läns Kavalleri)
2. Fänrik	-	
1. Fältväbel	Daniel Norling	40 år, 20 års tjänst, hälsing. Kylt sig något på bägge fötterna kan kureras. Sjuk hemma i landet
2. Fältväbel	Erick Gahlberg	
1. Sergeant	Petter Alborg	26 år, 6 års tjänst, hälsing. Kommenderad till Vaxholm
2. Sergeant	Anders Rosenqvist	avgått 1/6 1719
1. Förare	Erik Slang	33 år, 9 1/2 års tjänst
2. "	Hindrich Linbeck	avgått 22/6 1719
Grandjärförare	Hans Linnell	fr 17/1 1718 (tid. rustmästare) död på fjället 3/1 1719
Furir	Petter Slang	död i Åre 17/1 1719
Rustmästare	Lars Gulberg	23 år, 5 1/2 års tjänst, hälsing
Mönsterskrivare	Hind. Jernberg	kylt av sig bägge fotbladen samt hälen på högra foten, är incurabel

Bil 1:8Ovansjö kompani

Kapten för komp.	Knut Lagerblad	fr 16/8 1718 (tid. Grenadjärkapten vid Öv.löjts komp.), död på fjället 2/1 1719
Kapten vid komp.	Bo Lithoff	(tid. reg.kvartermästare)
Löjtnant för komp.	Jean Sturm	(tid. 1: Fänrik)
Löjtnant vid komp.	-	
Grenadjärlöjtnant.	Jacob Widbergh	fr 28/3 1718 (tid. i Majorens komp.), transp. 12/11 1718 till Järvsö komp.
Fänrik för komp.	Olof Grass	avgått 18/5 1719
Fänrik vid komp.	Gustaf Öhrenflyct	fr 10/12 1718 (tid. kvartermästare i Åbo läns Kavalleri), död i Oviken 24/1 1719
1. Fältväbel	Anders Volliemuth	fr 17/1 1718 (tid. Sergeant i Delsbo komp.) avgått 28/6 1719
2. Fältväbel	Hindrich G. Hufwudskiöld	fr 14/10 1718 (tid. Sergeant i Arbrå komp.), mist bägge fötterna på fjällen i jan 1719, är oduglig
1. Sergeant	Johan Håhlbergh	fr 18/1 1718 (tid. Förare), avgått 26/6 1719
2. Sergeant	Matthias Bergh	(tid. Furir), avgått 27/6 1719

Bil. 1:9Delsbo kompani

Kapten för komp.	Zacarias Åkerfeldt	fr 12/12 1717 (tid. 2.Kapten i Ovansjö komp.), transp. 4/8 1718 t. Jämtlands reg.
Kapten vid komp.	Ernest Died. Steinke	avgått 22/5 1719
Löjtnant för komp.	Johan Karlsten	fr 31/5 1718 (tid. Fänrik i Ovansjö komp.), avgått 10/9 1719
Löjtnant vid komp.	Olof Kanick	fr 31/5 1718 (tid. Fänrik)
Fänrik för komp.	Joachim Suthof	fr 31/5 1718 (tid. Sergeant)
Fänrik vid komp.	Claes Depken	fr 12/12 1717 (tid. Sergeant i Ovansjö komp), avanc. t. Löjtnant i Öv.löjts komp. 10/11 1718
	Anders Brask	fr 5/12 1718,(tid. Förare), avgått 21/6 1719, sjuk
1. Fältväbel	Paul Elg	fr 26/5 1718 (tid. 2.Fältväbel), avgått 21/6 1719
2. Fältväbel	Magnus Isman	fr 26/5 1718 (tid. Furir) 31 år, 15 års tjänst
1. Sergeant	Anders Kampe	fr 17/1 1718 (tid. Förare), död 9/1 1719 i Jämtland
2. Sergeant	Jacob Jenisch	fr 2/6 1718 (tid. Förare i Nylands reg.)
1. Förare	Anders Hedman	fr 17/1 1718 (tid. Rustmästare)
2. Förare	Petter Strandell	fr 5/12 1718 (tid. soldat i Majorens komp.), död på fjället 3/1 1719
Furir	Claes Lundmarck	fr 14/10 1718 (tid. Korpral No 49), död 3/1 1719
Rustmästare	Anders Lundgren	fr 17/1 1718 (tid. Korpral No 73), 25 år, 3 3/4 års tjänst, gästrike
Grenadjär	Peter Eng	fr 17/1 1718 (tid. Korpral i Delsbo komp.), död 3/1 1719
Mönsterskrivare	Olaus Ruth	fr 8/10 1717, död 3/1 1719

Bil 2:1Sjuka och döda vid Hälsinge regemente
under fälttåget i Norge

Datum	S j u k a					S:a	D ö d a		
	Off+ uoff	Trumsl.	Gemena	Tråssdr.	S:a		Gemena	Tråssdr	S:a
Oktober 13	16	3	353	35	407	-	-	-	
14	17	5	365	22	409	-	1	1	
15	16	5	365	12	398	3	-	3	
16	12	4	336	11	363	1	-	1	
17	11	5	344	11	371	-	-	-	
18	11	5	352	16	384	3	1	4	
19	12	3	358	18	391	2	-	2	
20	12	3	361	19	395	-	-	-	
21	18	4	369	20	411	1	-	1	
22	18	4	356	28	406	2 ¹⁾	-	2	
23	20	4	359	23	406	4	2	6	
24	19	5	331	22	377	2	1	3	
25	18	5	327	23	373	2	-	2	
26	18	4	349	25	396	-	-	-	
27	16	4	359	32	411	2	1	3	
28	17	6	397	42	462	2	-	2	
29	16	6	401	54	477	2	-	2	
30	17	6	416	54	493	2	-	2	
31	17	6	421	54	498	-	-	-	
November 1	17	6	428	57	508				
			429 ²⁾ 2)		509				
Ovanstående blev kvarlämnade i (28/10) resp. sända till (28/10-1/11) Stene skans									
November 1	-	-	13	-	13	-	-	-	
2	-	-	16	-	16	-	-	-	
3	-	-	8	1	9	-	-	-	
4	-	-	12	1	13	-	-	-	
5	-	-	15	1	16	1	-	1	
6	-	-	20	1	21	-	-	-	
7	1	-	29	1	30	-	-	-	
8	-	-	27	3	30	1	-	1	
9	-	-	44	3	47	-	-	-	
10	1	1	63	7	67	-	-	-	
11	4	1	70	1	76	-	1	1	
12	4	2	76	2	84	-	-	-	
13	3	1	76	-	80	-	-	-	
14	3	1	55	-	59	-	-	-	
15	3	1	55	1	60	-	-	-	
16	3	1	63	1	68	-	-	-	
17	2	1	64	1	68	-	1	1	
18	2	1	66	4	73	-	-	-	
19	2	1	62	4	69	-	-	-	
20	3	1	64	5	73	4	-	4	
21	5	2	78	5	90	2	-	2	
22	3	1	86	5	95	1	-	1	
23	5	1	95	6	107	-	-	-	
24	5	1	77	5	88	1	-	1	
25	5	1	31	5	92	-	-	-	
26	7	1	82	5	95	-	-	-	
27	8	1	90	4	103	1	1	2	
28	11	2	96	4	113	1	-	1	

Bil. 2:2

- 1) Därav en hängd
- 2) Enl. rapport 9/11 blev en Gemen sänd till Stene den 30/10 av regementskvartermästaren.

Utöver ovan angivna avgångar blev 7 man bortsnappade av fienden den 11/10. Vidare hemsändes 1 profoss och 35 trossdrängar till Sverige den 14 - 22 oktober. Den stridande styrkan minskades också med det manskap som kommenderades att stanna kvar i Stene, för tillsyn av de sjuka 3 off + 2 uoff och som garnison 3 off + 4 uoff + 1 Trumslagare + 128 Gemena. Slutligen synes 6 Gemena och 4 Trossdrängar ha lyckats rymma.

Bil. 3:1

General Armfelts paroller och lösenord sammanställda med arméns
aktiviteter enligt Hälsinge regementes orderbok

Datum	Paroll	Lösen	Aktiviteter
Okt. 8	Riga	Pistol	I kvarter nära Levanger. Proviantering
9	Revele	Pistol	D:o
10	Halmstad	Lax	D:o
11	Strömstad	Berg	D:o
12 S	Viborg	Kittel	D:o
13	Stockholm	Krona	D:o
14	Karlskrona	Flotta	Omgruppering. Hälsinge reg. marscherar 1 mil Svengården-Hegla i Levangers socken
15	Kalmar	Hamn	Marsch 1 mil till Berg i Halls socken
16	Malmö	Cantvug (?)	Marsch till nytt kvarter i Boll- gården i Vucku socken
17	Skåne	Båt	Generalsorder om uppbrott, som dock ej blir av. Kan ev. också avse viss omgruppering
18	Viborg	Gävle	Kungens adjutant kommer med be- fallningen att angripa Trondheim
19 S	Strömstad	Galeja	I kvarter. Proviantering
20	Pernow	Fisk	D:o
21	Kappumien	Flintsten	D:o
22	Dalrö	Båt	D:o
23	Kåkenhussen	Kula	D:o
24	Gävle	Järn	D:o
26 (S)	Falun	Koppar	D:o
27	Joma	Ström	D:o
28	Kokenhäusser	Moras	D:o
29	Järpe	Berg	Marsch 1 $\frac{1}{4}$ mil till Lerdalen, där armén samlas
30	Dunamunde	Sund	Marsch till Äggan i Elvhus socken
31	Norrtälje	Pistol	Marsch $\frac{3}{4}$ mil till Störänge i Skångne socken
Nov. 1	Arenstborg	Holma	Marsch 2 mil till Dals Ön i Stjörndals socken
2 S	Trondheim	Ström	Armén står stilla. Gudstjänst

Bil. 3:2

Datum	Paroll	Lösen	Aktiviteter
Nov. 3	Strömstad	Cantaug (?)	Marsch 1 1/2 mil till Överstig i Värnäs socken
4	Vernäs	Kyrka	Marsch 1 1/2 mil till Hållstad i Hummelviks socken. Förtruperna når fram till Trondheim
5	Trondheim	Marsch	Armen står stilla
6	Narva	Bro	Marsch 1 1/4 mil till Väre i Ahla socken. Huvudarmén når fram till Trondheim
7	Malmö	Flintsten	Armen står stilla. Högsta beredskap
8	Malmö	Flintsten	D:o. Kungens sändebud anländer med befallning att Armfelt omedelbart skall attackera staden
9 S	Göteborg	Värja	D:o. Gudstjänst. Stormstegar tillverkas
10	Landskrona	Karbin	D:o. Stormstegar och flottbryggor tillverkas. Beslut att övergå Nidälven
11	Trondheim	Ström	D:o, d:o. Högsta beredskap
12	Göteborg	Sabel	D:o, d:o. Befordringar av off. och uoff.
13			Marsch 1/2 mil till Tesslia. Grenadjärer utkommenderas
14	Bohus	Kula	Marsch 1/2 mil till Oggian i Laa socken. Stormningsförsök? Stormstegarna kvarlämnas i Tesslia
15	Bohus	Kula	Regementet står stilla
16 S	Narva	Skott	Gudstjänst. Uttagen grenadjärstyrka dras in igen
17	-	-	Marsch 1/2 mil till Nederskitte. Övergång av Nidälven. De la Barre med rytteri förföljer norsk styrka mot Röros
18	Röros	Koppar	Marsch 1 1/4 mil till Reningen
19	Trondheim	Ring	Armen står stilla
20	Vaxholm	Crom (?)	D:o. Grenadjärer utkommenderas
21	Riga	Mörser	D:o
22	Sundsborg	Vagn	D:o
23 S	-	-	D:o. Gudstjänst
24	Ede	Skans	D:o. Peter Longström på väg till Sverige med post blir skjuten

Bil. 3:3

Datum	Paroll	Lösen	Aktiviteter
25	Viborg	Kittel	Marsch 1 1/2 mil till Elf bricka. Omgruppering
26	-	-	Marsch till Högsett
27	Malmö	Kula	Armen står stilla. Stormnings- försök förbereds
28			Armen står stilla